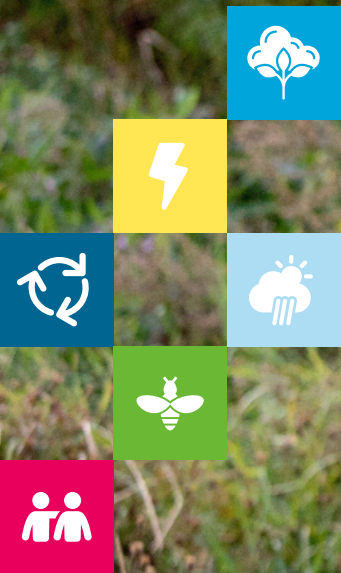

AAN DE SLAG VOOR EEN DUURZAAM MAASSLUIS DUURZAAMHEIDSPAN 2030

Maart 2023

Voorwoord

Voor u ligt het Duurzaamheidsplan 2030. Een paar woorden vooraf.

We praten in Nederland de laatste jaren veel meer over duurzaamheid. Hitte op zomerdagen houdt ons bij de ventilator en de energierekening in de winter baart ons zorgen. Maar ook omdat we gezonder willen leven, met meer ruimte voor de natuur of met minder spullen. En het biedt nieuwe kansen, voor kinderen en jongeren, voor bedrijven. Een duurzaam Maassluis komt niet vanzelf en zeker niet door er alleen over te praten. Het wordt tijd om meer dan voorheen de handen uit de mouwen te steken.

Dit Duurzaamheidsplan is een plan met zowel lange termijn doelstellingen als een plan met doelstellingen en strategieën voor de komende 8 jaar. Daarmee zetten we voor het eerst als Maassluis een integrale en structurele lijn neer op de duurzaamheidsopgave. We zijn onderscheidend, omdat we duurzaamheid breed oppakken, dus inclusief sociale duurzaamheid. Het plan schetst 15 strategieën die bijdragen aan de doelstellingen. Zo stimuleren we dat inwoners een boom in hun tuin plaatsen. Aan bedrijven geven we meer support om hun pand te verduurzamen en duurzaam te ondernemen. We ontdekken of we de eerste wijken met duurzame warmte kunnen voorzien. We leiden kinderen op tot een nieuwe duurzame generatie. En we geven als gemeente zelf het goede voorbeeld door zelf te verduurzamen waar we kunnen.

Kortom, we gaan aan de slag voor een duurzamer Maassluis, om fijn te leven en te werken en om trots op te zijn.

Denise Mulder, wethouder

Dit is een interactieve pdf. Dat betekent dat u via links door het document kunt navigeren. Via het menu aan de rechterkant komt u makkelijk naar andere plekken binnen het document.

Samenvatting

Duurzaamheid is een brede opgave; van de mitigatie van de uitstoot van broeikasgassen tot bescherming van biodiversiteit. Dit Duurzaamheidsplan omarmt deze breedte en richt zich daarom op zes verschillende duurzaamheidsthema's: CO²-reductie, Energie, Circulaire economie, Klimaatadaptatie, Biodiversiteit en natuurinclusiviteit én Sociale duurzaamheid. Op alle zes duurzaamheidsthema's zijn doelstellingen voor Maassluis tot 2030 en 2050 geformuleerd. Zo zijn de doelen op het gebied energie bijvoorbeeld gericht op energiebesparing, uitbouw van hernieuwbare energie en de transitie naar duurzame warmte en de doelen op het gebied van sociale duurzaamheid gericht op meedoen aan de duurzaamheidstransitie en het vergroten van het welzijn van de Maassluizers en het vergroten van trots op Maassluis.

Om deze doelstellingen te behalen is de integratie van de duurzaamheidsopgave en haar onderdelen in de bestaande werkzaamheden van groot belang. Daarom zijn de 15 concrete, geformuleerde strategieën niet voor de verschillende duurzaamheidsthema's geformuleerd maar voor sectoren binnen de gemeente en lopen de duurzaamheidsthema's als gekleurde draden door de strategieën heen. De geformuleerde strategieën per sector zijn:

Wonen en bouwen:

- Strategie 1: Groene tuinen
- Strategie 2: Energietransitie samen doen
- Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen

Economie en bedrijventerreinen:

- Strategie 4: Toekomstbestendige economie
- Strategie 5: De plek voor duurzame bedrijven

Strategie 6: Afval als grondstof

Mobiliteit en infrastructuur:

- Strategie 7: De groene route
- Strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur
- Strategie 9: Bewegen volgens de mobiliteitsladder

Zorg en onderwijs:

- Strategie 10: Kinderen als duurzame generatie
- Strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed
- Strategie 12: De gezonde stad

Gemeentelijke organisatie en vastgoed:

- Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed
- Strategie 14: De gemeente als duurzame werkplek
- Strategie 15: De gemeente als duurzame organisatie

Tot slot komen de verschillende strategieën samen in deel 3 waarin de integraliteit van het plan wordt geschetst. Daarin staat dat voor de uitvoering van het Duurzaamheidsplan op ambitieniveau 1 de volgende middelen en capaciteit nodig zijn:

4 FTE structureel: € 425.000,-
(op basis van inschatting functieniveaus)
1,5 FTE incidenteel: € 200.000,-
(tenminste voor 2023-2024, daarna bepalen voor periode 2025 e.v.)
Uitvoering: € 350.000,-
= € 975.000,- per jaar

Introductie

Duurzaamheid speelt een steeds grotere rol in ieders leven. Steeds meer mensen voelen dat het weer verandert, zomers warmer worden en er vaker heftige regen voorkomt. Steeds meer mensen hebben last van de stijgende energieprijzen maar hebben ook hulp nodig bij het verduurzamen van hun huizen. Maar ook steeds meer mensen kiezen inmiddels voor een vegetarische of zelfs veganistische levensstijl om hun CO²-uitstoot te verminderen.

De duurzaamheidsopgave is een breed onderwerp waar veel verschillende opgaven onder vallen; van de mitigatie van verdere klimaatverandering en uitstoot van broeikasgassen tot adaptatie aan de komende klimaatverandering.

De noodzaak van de ambitie tot verduurzaming is niet onbekend. Verantwoordelijk voor de klimaatverandering is het menselijk handelen dat onder meer leidt tot uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen (zie [begrippenlijst](#)). Om verdere klimaatverandering te voorkomen is het daarom noodzakelijk om de uitstoot van CO₂ terug te dringen, onder andere energie uit hernieuwbare bronnen te winnen en grondstoffen te hergebruiken. Daarnaast is het eveneens noodzakelijk om aan te passen aan het al veranderende klimaat en de toenemende weersextremen. [14] In het kader van het Klimaatakkoord van Parijs is in 2015 op internationaal en nationaal niveau afgesproken om in 2050 klimaatneutraal (zie [begrippenlijst](#)) te zijn. In 2021 heeft de Europese Commissie vervolgens de Europese Klimaatwet gepresenteerd met als doel om in 2030 55% van de uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van 1990 te reduceren. [30]

Nederland moet dus in 2050 klimaatneutraal zijn en heeft hiervoor verschillende doelstellingen geformuleerd, onder andere op het gebied van energie en de circulaire economie. Daarnaast is er in het kader van het Deltaprogramma vastgelegd dat Nederland in 2050 klimaatbestendig moet zijn ingericht. [19]

De afgelopen jaren zijn stappen gezet om ook als Maassluis een meer duurzame gemeente te worden. Zo kunnen bewoners een duurzaamheidslening voor de verduurzaming van hun huis aanvragen en is er een stimuleringsregeling voor VVE's. Ook is de gemeente bezig met de verduurzaming van de eigen organisatie gericht op energiebesparing, opwek van duurzame energie en maatschappelijk verantwoord inkopen en heeft diverse onderzoeken laten uitvoeren om verdere stappen in beeld te brengen. [3] Op grond van een Rekenkameronderzoek is toegezegd om een integraal duurzaamheidsplan te ontwikkelen. Dit is ook in het coalitieakkoord 'Samen betrokken het verschil maken' als ambitie opgenomen.[8]

Het voorliggende Duurzaamheidsplan heeft een meerjarig karakter dat koers zet en tegelijkertijd adaptief is. De gemeente sluit met dit plan aan op de landelijke doelstellingen en geeft hier praktische invulling aan tot 2030 met een vooruitkijk naar 2050.

Met dit Duurzaamheidsplan Maassluis 2030 bekennt de gemeente kleur als het gaat om haar rol en verantwoordelijkheden, haar strategie en aanpak en het handelingsperspectief voor inwoners, partners en de gemeente zelf.

Randvoorwaarden voor het Duurzaamheidsplan

Voor dit Duurzaamheidsplan is een aantal randvoorwaarden voor een succesvol plan geformuleerd.

Adaptief plan

Het verduurzamen van wonen, werken en leven is een belangrijke en urgente opgave. Op Europees en landelijk niveau worden daar de laatste jaren veel afspraken over gemaakt, wetten en regels geformuleerd en middelen vrij gemaakt; in het belang van inwoners en bedrijven. Het Duurzaamheidsplan sluit aan op deze landelijke en internationale ontwikkelingen.

De doelstellingen op het gebied van duurzaamheid zullen naar verwachting de komende jaren verder worden aangescherpt. Het is daarom van belang dat het Duurzaamheidsplan met deze aanscherpingen kan meebewegen en adaptief blijft. In het Duurzaamheidsplan zijn daarom twee ambitieniveaus geformuleerd. In ambitieniveau 1 zijn stappen geformuleerd die nu gezet kunnen worden, maar waardoor de doelstellingen niet volledig worden behaald. In ambitieniveau 2 zijn stappen geformuleerd waarvoor extra capaciteit en middelen nodig zijn. De gemeente kan met hogere ambities en meer beschikbaar komende middelen inzetten op het waar nodig aanscherpen en nastreven van ambitieniveau 2.

Ambitieniveau 1

Stappen die nu gezet kunnen worden, maar niet alle doelen worden gehaald

Ambitieniveau 2

Alle stappen die nodig zijn om doelen te halen, maar meer capaciteit en middelen nodig

Integrale benadering van duurzaamheid

Duurzaamheid is een breed begrip en een brede opgave die meerdere thema's verbindt. Over het algemeen werken Nederlandse overheden in losse teams aan die verschillende thema's. Duurzaamheid wordt dus zelden integraal aangepakt. Dit is echter wel nodig, omdat de thema's en maatregelen nauw met elkaar samenhangen en elkaar kunnen versterken of verzwakken.

Dit Duurzaamheidsplan hanteert daarom een integrale benadering van duurzaamheid waar verschillende thema's onder vallen: CO2-reductie, Energie en warmte, Circulaire economie, Klimaatadaptatie, Biodiversiteit en Natuurinclusiviteit en Sociale Duurzaamheid. Deze thema's lopen als gekleurde draden door het Duurzaamheidsplan en de verschillende sectoren heen. De sectoren in dit Duurzaamheidsplan zijn als volgt ingedeeld: Wonen en bouwen, Economie en bedrijventerreinen, Mobiliteit en infrastructuur, Zorg en onderwijs en Gemeentelijke organisatie en vastgoed.

Rollen van de gemeente

Duurzaamheid heeft met iedereen te maken en iedereen moet eraan bijdragen. Mensen in staat te stellen om bij te dragen is mede een verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente moet hiervoor diverse rollen innemen. Dit begint bij het zijn van een goed voorbeeld voor lokale bedrijven en bewoners van Maassluis. Af en toe moet de gemeente echter ook een stevigere rol kiezen als dat nodig is en bijvoorbeeld bepaalde regels door middel van regelgeving opleggen. De verschillende rollen van de gemeente komen in de verschillende strategieën van het Duurzaamheidsplan terug.

Samen met de inwoners en bedrijven

De gemeente kan de duurzaamheidsopgave niet in haar eentje oplossen. Samenwerking met haar partners, lokale bedrijven en bewoners is voor de gemeente Maassluis essentieel om de duurzaamheidsdoelstellingen te halen. Een goede communicatie met lokale bedrijven en bewoners is noodzakelijk voor het creëren van draagvlak binnen Maassluis. Het communiceren van successen is daarom een belangrijk speerpunt van alle strategieën binnen het Duurzaamheidsplan.

Verder zetten we in op het actief betrekken van inwoners bij concrete acties zoals in de uitdeelacties van bomen voor de tuinen van inwoners en de focus op participatie bij het verduurzamen van de warmtevoorziening in de eerste wijken van Maassluis.

Er zijn al een aantal duurzaamheidsinitiatieven van bewoners zoals de Duurzame Maassluizers en het Energiecollectief Waterweg. Deze initiatieven vervullen in de uitvoering van de concrete acties een waardevolle koplopersrol, voor een duurzaam Maassluis is de participatie en het actieve betrekken en steunen van alle Maassluize bewoners en bedrijven nodig.

Menu en leeswijzer

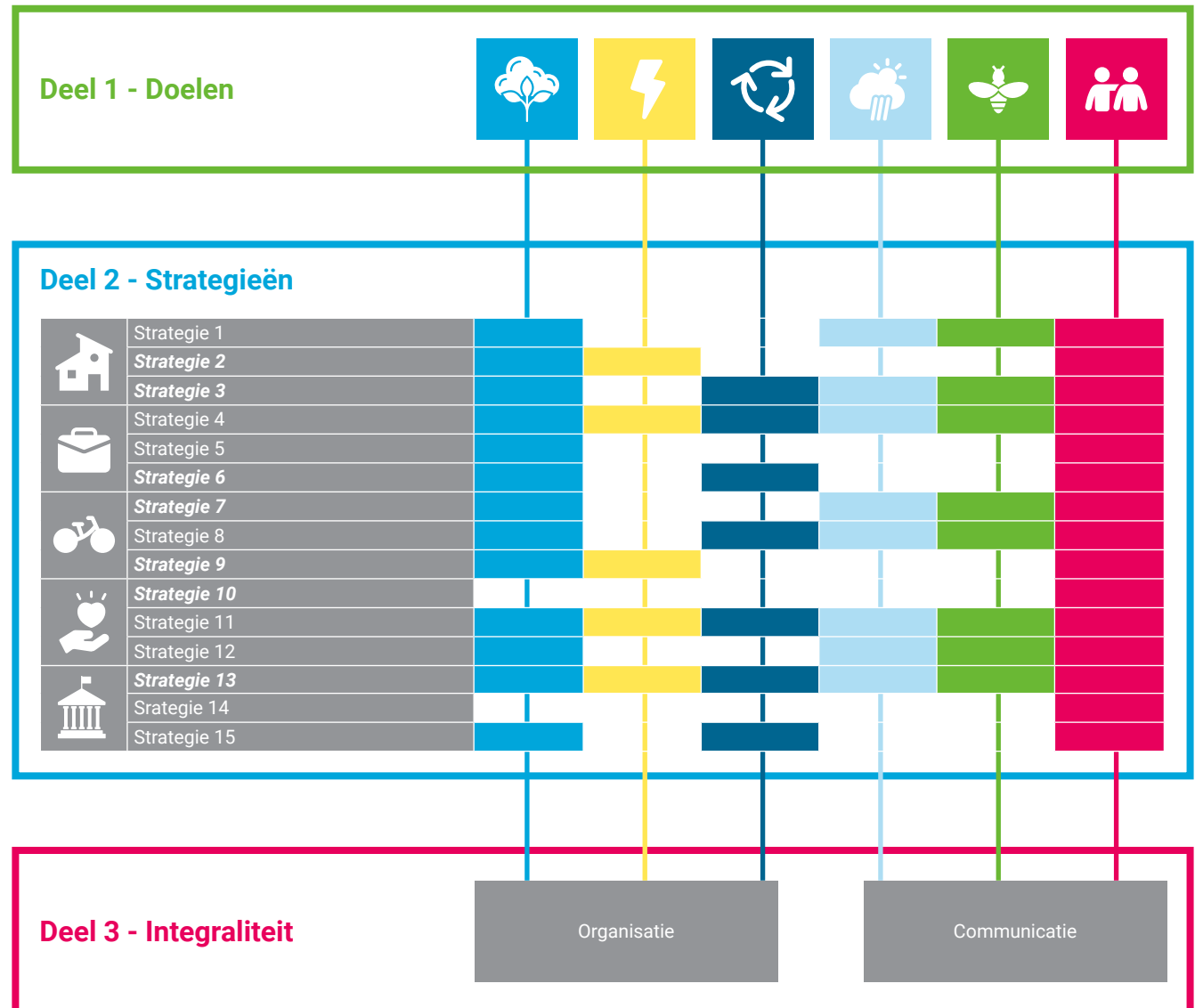
Het Duurzaamheidsplan bestaat na deze introductie uit drie delen. Deel 1 beschrijft de doelen per duurzaamheidsthema.

In Deel 2 staan de strategieën. Eerst wordt de integrale benadering van het Duurzaamheidsplan door middel van de duurzaamheidsthema's en verschillende sectoren toegelicht. Vervolgens worden de 15 strategieën beschreven.

Tenslotte komt in Deel 3 het plan samen in een hoofdstuk betreffend integraliteit. Hierin wordt de integrale organisatie van de uitvoering en communicatiestrategie verder uitgelicht.

Met de afbeelding hiernaast kunt u door het hele Duurzaamheidsplan navigeren. Helemaal bovenaan komt u naar Deel 1 en de duurzaamheidsdoelstellingen per thema. In het midden komt u naar de verschillende sectoren en strategieën. Daarnaast laat de grafiek de raakvlakken met de verschillende duurzaamheidsthema's zien.

Onderaan komt u naar Deel 3 van het plan waarin de doelen en strategieën samenkomen en er een stuk over de organisatie van de uitvoering en de integrale communicatiestrategie wordt gezegd.

Afbeelding 1: Menu (Klik op de tekst of symbolen om naar verschillende plekken in het rapport te navigeren)

DEEL 1 - DOELEN

Deel 1 - Doelen

Op landelijk en regionaal niveau zijn verschillende ambities en doelstellingen op de verschillende duurzaamheidsthema's zoals energie en klimaatadaptatie vastgelegd. De afgelopen jaren heeft de gemeente Maassluis al vele stappen gezet en verschillende duurzaamheidsdoelstellingen geformuleerd [3]. Zo is duurzaamheid een van de pijlers van het coalitieakkoord 'Samen betrokken het verschil maken' [8] en zijn er verschillende beleidsstukken zoals de Transitievisie Warmte [15] vastgesteld.

In dit Duurzaamheidsplan dienen de bestaande duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Maassluis als basis, maar deze worden, waar nodig, aangevuld aan de hand van de landelijke en regionale doelstellingen. Zo sluit de gemeente Maassluis optimaal aan bij het landelijke duurzaamheidsbeleid en daarbij horende middelen en kennis.

De verwachting is dat versnellen van de uitvoering van de bestaande plannen én formulering van aanvullend beleid nodig zijn om de Nederlandse klimaatdoelen in 2030 te halen. De landelijke doelstellingen zullen dus de komende jaren nog verder aangescherpt worden, zoals bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie en klimaatadaptatie. Dit betekent dat de doelstellingen van de Gemeente Maassluis periodiek hierop aangepast zullen worden.

De duurzaamheidsdoelen in dit plan zijn geformuleerd aan de hand van zes thema's. Deze thema's zijn CO2-reductie, energie en warmte, circulaire economie, klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en biodiversiteit en sociale duurzaamheid. In dit hoofdstuk volgt per thema een uitleg van het thema, de landelijke doelstellingen op het thema en de doelen voor de Gemeente Maassluis.

Om na te gaan of de maatregelen resulteren in het behalen van prestatie-indicatoren en het gewenste effect hebben, worden de doelstellingen gemonitord. De monitoring zal periodiek plaatsvinden en zo veel mogelijk op basis van de Regionale Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat [29]. De Regionale klimaatmonitor maakt in opdracht van het ministerie van EZK de voortgang in de energietransitie inzichtelijk. Veel gemeenten, regio's en provincies monitoren hun voortgang met deze gegevens.

Met deze pijlen kunt u van pagina naar pagina navigeren. Klik op de pijl naar rechts om naar de volgende pagina te navigeren.

Alle duurzaamheidsdoelen van Maassluis

	Doelen tot 2030	Op weg naar 2050
	CO2-reductie en broeikasgas-reductie van 55% ten opzichte van 1990.	Klimaatneutraliteit betekent een CO2-reductie van 100% ten opzichte van 1990.
	3 pijlers: 1. Energiebesparing: 15% ten opzichte van 2020; 2. Hernieuwbare energie: 35% uit hernieuwbare bronnen; 3. Duurzame warmte: 4.000 bestaande woningen aardgasvrij.	3 pijlers: 1. Energiebesparing: 45% ten opzichte van 2020; 2. Hernieuwbare energie: 100% uit hernieuwbare bronnen; 3. Duurzame warmte: Volledig aardgasvrije warmte in Maassluis.
	2 pijlers: 1. Hergebruik: 75% van huishoudelijk afval gescheiden en daarmee voorbereid voor hergebruik; 2. Afval: Huishoudelijke afval gereduceerd tot 30 kg/ persoon.	3 pijlers: 1. Winning: 100% minder gebruik van primaire grondstoffen; 2. Hergebruik: 100% van afval voorbereid voor hergebruik; 3. Afval: 100% reductie van afval ten opzichte van 2020.
	De meest kwetsbare wijken in Maassluis en alle nieuwbouw- en renovatieprojecten tot 2030 zijn klimaatbestendig ingericht.	Maassluis is volledig klimaatbestendig ingericht.
	3 pijlers 1. Meer groen: Het totale boomkroonvolume met 3% verhoogd; 2. Stikstof: 12% reductie van stikstof-depositie; 3. Habitats: Alle nieuwbouw- en renovatieprojecten tot 2030 natuurinclusief ingericht en houden rekening met kwetsbare habitats.	3 pijlers 1. Meer groen: De natuur in Maassluis via boomroutes compleet met elkaar verbonden tot 30% boomkroonbedekking en 10% vergroting van boomkroonvolume; 2. Stikstof: Eventueel nieuw stikstof doel; 3. Habitats: Bescherming van 100% van habitats van soorten genoemd in de habitatrichtlijn.
	3 pijlers 1. Meedoen: Alle renovatieprojecten en duurzaamheidsinitiatieven nemen bewoners mee; 2. Welzijn: Alle renovatie- en nieuwbouwprojecten en duurzaamheidsinitiatieven tot 2030 nemen welzijn als afweging mee; 3. Succes: Successen van uitvoering van het Duurzaamheidsplan worden door de gemeente gecommuniceerd.	3 pijlers: 1. Meedoen: Alle bewoners zijn actief benaderd en hebben waar nodig en mogelijk hulp gekregen om mee te doen in de duurzaamheidstransitie; 2. Welzijn: De duurzaamheidstransitie heeft het welzijn van de Maassluizers vergroot; 3. Succes: De meerderheid van de Maassluizers is bekend met de successen van de Duurzaamheidsaanpak in Maassluis.

Afbeelding 2: Alle duurzaamheidsdoelen

Waarom?

In het Klimaatakkoord van Parijs [30] is in 2015 afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van 1990. Het streven is zelfs om de opwarming beperkt te houden tot anderhalve graad. De opwarming wordt voornamelijk veroorzaakt door de toenemende concentratie van broeikasgassen (zie [begrippenlijst](#)) in de atmosfeer. Om de doelstelling van anderhalve graad te bereiken, dient wereldwijd de emissie van broeikasgassen te verminderen. CO₂ is het voornaamste broeikasgas. Andere broeikasgassen, zoals methaan en lachgas, worden uitgedrukt in CO₂-equivalenten.

Landelijke doelen:

Aan de basis van het landelijke Klimaatakkoord [26] staat een CO₂-reductie doelstelling. Deze doelstelling is in het nationaal coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' [32] aangescherpt tot een CO₂-reductie van 55% in 2030 t.o.v. 1990. In 2050 wil Nederland klimaatneutraal (zie [begrippenlijst](#)) zijn. Dat betekent dat de uitstoot van CO₂ gelijk moet zijn aan de opname van CO₂ en dus de netto-uitstoot gelijk aan nul is. Maatregelen om de CO₂-uitstoot te verminderen verbeteren eveneens lokaal de luchtkwaliteit en dragen zo bij aan een gezonde leefomgeving.

Als er een handje verschijnt
(bijvoorbeeld boven een stuk tekst)
kunt u erop klikken om naar een
andere plek in het document te komen.

CO₂-reductie

Uitleg bij de doelen:

Het Coalitieakkoord van de Gemeente Maassluis [8] spreekt uit de landelijke doelstellingen op het gebied van CO₂-reductie te willen volgen. De doelen met betrekking tot de reductie van de CO₂-uitstoot hebben effect op vele doelgroepen en sectoren. Het kan als een overkoepelend klimaatmitigatie doel worden gezien voor onder andere mobiliteit, energie en circulaire economie.

Doelen Maassluis:

2030: CO₂-reductie van 55% ten opzichte van 1990.

2050: Klimaatneutraliteit betekent een CO₂-reductie van 100% ten opzichte van 1990.

Hoe meten we deze doelen?

De CO₂-uitstoot wordt door middel van de Regionale Klimaatmonitor van de Rijksoverheid gemeten. De Klimaatmonitor meet de uitstoot echter sinds 2010 i.p.v. 1990. Volgens het CBS was de Nederlandse CO₂-uitstoot in 2017 even hoog als in 1990, namelijk 163 CO₂-equivalenten. [4] Ter referentie wordt dus 2017 aangehouden.

Waarom?

In het landelijke Klimaatakkoord [26] is afgesproken dat onze energievoorziening in 2050 bijna helemaal klimaatneutraal (zie [begrippenlijst](#)) moet zijn. Dit betekent dat we de vraag naar energie gaan beperken, duurzame energie opwekken en stoppen met het gebruik van aardgas en andere fossiele brandstoffen.

Woningen en gebouwen worden op dit moment voor een groot deel verwarmd door het verbranden van aardgas. Voor het bereiken van de 2050-doelstelling zal enerzijds energiegebruik gereduceerd worden en anderzijds de energievraag die er is duurzaam worden ingevuld. Om de besparing te bereiken, zullen bestaande woningen en gebouwen geïsoleerd worden. Het niveau van isoleren moet ertoe leiden dat in woningen en gebouwen lage temperatuur verwarming mogelijk is, dit komt overeen met energielabel A of B. Daar komt bij dat vanaf 2026 de hybride warmtepomp de nieuwe standaard is. Dat betekent dat bij vervanging van de cv-installaties mensen moeten overstappen op een installatie die minder of geen aardgas gebruikt, mits de woning hiervoor geschikt is.

De opwek van duurzame energie heeft betrekking op het verduurzamen van de warmtevraag en elektriciteitsvraag. De warmtevraag laat zich verduurzamen via duurzame bronnen (bijvoorbeeld aardwarmte) waarmee een collectieve warmtevoorziening kan worden gevoed, het invoeden van bijvoorbeeld groen gas in het warmtenetwerk of de inzet van warmtepompen die gevoed worden met duurzame elektriciteit. Het verduurzamen van de elektriciteit vindt plaats middels de opwek door lokale PV-panelen op bijvoorbeeld daken of geluidswallen langs de snelweg en via windmolens in de regio of op zee.

Landelijke en regionale doelen:

In 2050 moet de energievoorziening CO₂-neutraal zijn en moet 70% van de elektriciteit komen van hernieuwbare bronnen. [26] In 2030 moet volgens de Europese Unie minimaal 32% van de opgewekte energie voor lokaal gebruik (elektriciteit, gas, warmte) duurzaam zijn. Een deel van deze duurzame energie kan van buiten de grenzen van Maassluis komen en een deel op Maassluis grondgebied worden opgewekt.

Samen met de provincie Zuid-Holland, waterschappen en regiogemeenten werkt Maassluis aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES) voor de Regio Rotterdam-Den Haag. [23] Hierin is voor 2050 het doel vastgelegd om een betaalbare, betrouwbare, veilige en schone energievoorziening te creëren. Daarnaast zijn doelen voor 2030 onder andere op het gebied van warmtebesparing, opwek van energie door middel van zon en wind beschreven.

Uitleg bij de doelen:

De doelen op het gebied van energie en warmte zijn geformuleerd aan de hand van drie pijlers.

De eerste pijler is energiebesparing. In het Programma Energietransitie [7] heeft de Gemeente Maassluis vastgelegd om 1,5% energie per jaar te besparen, dus 15% in 2030 en 45% in 2050 ten opzichte van 2020.

De tweede pijler is hernieuwbare energie. Volgens het Europese beleid moet in 2030 32% van de energie voor lokaal gebruik uit hernieuwbare bronnen komen. Voor klimaatneutraliteit in 2050 moet 100% van de energie uit hernieuwbare bronnen komen.

De derde pijler is duurzame warmte. In oktober 2021 is de Transitievisie Warmte [15] vastgesteld. Deze visie beschrijft tot 2050 wanneer, welke buurt op welke duurzame wijze verwarmd kan worden.

Doelen Maassluis:

2030: 3 pijlers:

1. Energiebesparing: 15% ten opzichte van 2020;
2. Hernieuwbare energie: 35% van lokaal gebruikte energie komt uit hernieuwbare bronnen;
3. Duurzame warmte: 4.000 bestaande woningen krijgen aardgasvrije warmte.

2050: 3 pijlers:

1. Energiebesparing: 45% ten opzichte van 2020;
2. Hernieuwbare energie: 100% van lokaal gebruikte energie komt uit hernieuwbare bronnen;
3. Duurzame warmte: Volledig aardgasvrije warmte in Maassluis.

Hoe meten we deze doelen?

Door middel van de Regionale Klimaatmonitor [29]: Thema Energieneutraal

Waarom?

De samenleving is momenteel lineair gestructureerd in plaats van circulair. Dit betekent dat de grondstoffen die gebruikt worden voor producten na hun consumptie of gebruik zelden worden teruggewonnen. Dit zorgt niet alleen voor het uitputten van de grondstoffen op aarde maar leidt ook tot CO2-uitstoot.

In een circulaire economie is het doel om van dit lineaire proces naar een circulair proces te gaan. Dit betekent dat alle grondstoffen na gebruik en afdanken van producten zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt in nieuwe producten, waardoor er minder en het liefst geen nieuwe grondstoffen meer nodig zijn en niet gewonnen hoeven worden. Het basisprincipe van de circulaire economie is:

- Voorkomen van winning van primaire (zie [begrippenlijst](#)) en abiotische (zie [begrippenlijst](#)) grondstoffen;
- Door zo veel, lokaal en hoogwaardig mogelijk hergebruik van grondstoffen om kringlopen te sluiten;
- Door het voorkomen van afval.

Landelijke doelen:

Om de klimaatdoelstellingen te halen, wil Nederland de transitie naar een circulaire economie maken. In 2019 hebben de Rijksoverheid, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de waterschappen het landelijke Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie [27] vastgesteld. De doelstelling van de Rijksoverheid is om in 2050 een volledig circulaire economie te realiseren, waarbij de halvering van het gebruik van de hoeveelheid primaire, abiotische grondstoffen in 2030 als tussendoelstelling is gedefinieerd.

Circulaire economie

Uitleg bij de doelen:

Voor de doelstelling wordt het landelijke beleid, om in 2050 volledig circulair te zijn, gevolgd. Dit doel wordt nader geconcretiseerd door deze te splitsen in specifieke doelen voor winning, hergebruik en (rest)afval.

De doelstellingen tot 2030 zijn ook gebaseerd op beleid van de Rijksoverheid op het gebied van afval. Zo is in het Programma Circulaire Economie [25] de doelstelling opgenomen om in 2020 naar 100kg huishoudelijk afval per inwoner te komen en in 2025 tot 30kg. Daarnaast moest al in 2020 75% van het huishoudelijke afval worden gescheiden. Dit beleid geeft eveneens invulling aan de rol van de gemeente in de transitie naar een circulaire economie. Zo kan de gemeente zelf geen afval hergebruiken, maar deze wel scheiden en voorbereiden voor hergebruik door bedrijven.

Doelen Maassluis:

2030: 2 pijlers:

1. Hergebruik: 75% van het afval van huishoudens wordt gescheiden en is daarmee voorbereid voor hergebruik;
2. Afval: Huishoudelijke afval is gereduceerd tot 30 kg/ persoon

2050: 3 pijlers:

3. Winning: 100% minder gebruik van primaire grondstoffen;
4. Hergebruik: 100% van afval is voorbereid voor hergebruik;
5. Afval: 100% reductie van afval ten opzichte van 2020

Hoe meten we deze doelen?

- Tot 2030: Door middel van eigen metingen van de gemeente
- Tot 2050: Volgen van mogelijk beschikbaar komend landelijk meetinstrument

Waarom?

Het klimaat verandert. Terwijl men verdere klimaatverandering zo veel mogelijk dient te beperken, is het even belangrijk dat we ons aanpassen aan de verandering die al plaatsvindt. De eerste gevolgen van de klimaatverandering zijn inmiddels al te merken. Er treedt steeds vaker extreem weer op: extreme droogte, neerslag, hitte, etc. Stedelijk gebied, zoals Maassluis, is extra kwetsbaar voor de gevolgen van b.v. extreme hitte. Door de bebouwing en het gebrek aan groen is de stad tijdens extreme hitte nog warmer dan het groene, landelijke, gebied eromheen. Het is dus belangrijk dat de gemeente Maassluis de leefomgeving klimaatadaptief inricht en daarmee schade door het extreme weer voorkomt en de leefbaarheid in de stad vergroot.

Met Maassluis Rainproof [11] heeft de gemeente Maassluis stappen gezet in richting van een klimaatbestendige inrichting. Het is nu belangrijk om klimaatadaptatie breder aan te pakken en daarmee alle kwetsbaarheden, zoals benoemd in de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie, mee te nemen. Het gaat hier specifiek over de thema's hitte, wateroverlast, droogte en overstromingen.

Landelijke en regionale doelen

In Nederland is het belang van klimaatadaptatie bekend. In de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie [18] van het Nationaal Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (kort DPRA) is vastgelegd dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig moet zijn ingericht. Sinds 2020 moeten klimaatbestendigheid en waterrobuustheid een vast onderdeel zijn van het beleid en handelen van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk.

De provincie Zuid-Holland is op het gebied van klimaatadaptief bouwen een koploper. Zo is er in 2018 het Convenant Klimaatadaptief Bouwen [2] opgesteld en ondertekend door diverse publieke en private partijen zoals Zuid-Hollandse gemeenten, waterschappen, bouwbedrijven, projectontwikkelaars en de provincie zelf. Vanuit het convenant zijn gezamenlijk afspraken gemaakt in de vorm van eisen voor klimaatbestendige nieuwbouw. De verschillende partijen werken samen om deze eisen binnen alle nieuwbouwprojecten toe te passen.

Uitleg bij de doelen:

Aangezien Nederland in 2050 volledig klimaatbestendig ingericht moet zijn, is dit ook het doel voor de gemeente Maassluis. Dit begint bij het klimaatbestendig inrichten van de meest kwetsbare wijken (voor b.v. hittestress of wateroverlast) nu en in de toekomst. Daarnaast is het belangrijk om klimaatadaptatie in nieuwbouw en renovatie 'het nieuwe normaal' te maken, zodat elk project de komende jaren automatisch klimaatadaptief wordt ingericht.

Doelen Maassluis:

2030: De meest kwetsbare wijken in Maassluis en alle nieuwbouw- en renovatieprojecten tot 2030 zijn klimaatbestendig ingericht;

2050: Maassluis is volledig klimaatbestendig ingericht.

Hoe meten we deze doelen?

Door het uitvoeren van stresstesten (zie [begrippenlijst](#)) worden de kwetsbaarheden en knelpunten voor verschillende klimaatrisico's, zoals wateroverlast, overstromingen, droogte en hittestress op wijk- en straatniveau, inzichtelijk. Daarnaast moet worden bijgehouden of in alle nieuwbouw- en renovatieprojecten voldoende klimaatadaptieve maatregelen zijn genomen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van het volgen van de eisen van het Convenant Bouwadaptief [2].

Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

Waarom?

Naast klimaatverandering wordt het verlies van biodiversiteit gezien als één van de grootste bedreigingen van de komende jaren. [34] Gezonde ecosystemen zijn essentieel voor onze samenleving en behoeften. Zo zijn bestuivers zoals bijen essentieel voor onze voedselvoorziening en zorgen bacteriën voor afbreuk van organisch materiaal en daarmee tot voedingsstoffen in de bodem. In Nederland is het echter slecht gesteld met de biodiversiteit. “Van de inheemse planten- en diersoorten die in 1900 in Nederland leefden, is op dit moment nog maar 15% over.” [21] Het is dus zaak om de inheemse soorten beter te beschermen door onder andere de hoeveelheid groen te vergroten.

Het is echter niet alleen zaak om soorten en habitats (zie [begrippenlijst](#)) te beschermen, maar de hoeveelheid kwalitatief groen (zie [begrippenlijst](#)) en natuur zijn ook effectieve adaptatie-maatregelen en verhogen gezondheid en welzijn. Maassluis is binnen Nederland één van de minst groene gemeenten [33] waardoor er veel potentie is voor meer groen en daarmee kwaliteit van de leefomgeving.

Landelijke doelen:

Nederland heeft verschillende landelijke doelstellingen en beleid op het gebied van natuur en biodiversiteit. Het Programma Versterken Biodiversiteit is in ontwikkeling en heeft tot doel om in 2050 een 100% doelbereik van de habitatrictlijn te halen. [16]

Belangrijk is het beleid op het gebied van stikstof. In 2030 moet in 74% van het voor stikstof gevoelige areaal in Natura 2000-gebieden de stikstofnorm (Kritische Depositiewaarde) niet langer worden overschreden. Maassluis valt in een gebied waarin 12% stikstof-depositie gereduceerd moet worden. Deze reductie kan grotendeels worden gerealiseerd via de verduurzaming van de gebouwde omgeving. [1]

Naast het natuurgerelateerde stikstofbeleid heeft de Rijksoverheid ook doelen geformuleerd voor meer natuur in de stad, zodat bij bouwprojecten rekening moet worden gehouden met natuur en natuurinclusiviteit. [28]

Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

Uitleg bij de doelen:

Maassluis is één van de minst groene gemeenten van Nederland [33]. Daarom is het zaak om de hoeveelheid groen tot 2030 en 2050 aanzienlijk te vergroten. De eerste pijler heeft als doel om de natuur in Maassluis (b.v. parken) via boomroutes door de stad met elkaar te verbinden en daarmee de boomkroonbedekking en -volume (zie [begrippenlijst](#)) aanzienlijk te vergroten. Dit zorgt niet alleen voor minder versnippering van de natuur maar ook voor schaduwrijke, groene verkeersroutes.

De expliciete bescherming van habitats vormt de derde pijler van de doelen. Hierbij gaat het om de bescherming van kwetsbare soorten en soorten opgenomen in de habitatrictlijn van de Rijksoverheid.

De tweede pijler gaat over het behalen van de landelijke stikstofdoelen tot 2030. Maassluis is aangewezen als gebied met een besparing van minstens 12%. Na 2030 wordt eventueel een nieuw stikstofdoel geformuleerd.

Doelen Maassluis:

2030: 3 pijlers:

1. Meer groen: Het totale boomkroonvolume is met 3% verhoogd;
2. Stikstof: 12% reductie van stikstof-depositie;
3. Habitats: Alle nieuwbouw- en renovatieprojecten tot 2030 zijn natuurinclusief ingericht en houden rekening met kwetsbare habitats.

2050: 3 pijlers:

1. Meer groen: De natuur in Maassluis is via boomroutes compleet met elkaar verbonden tot 30% boomkroonbedekking en 10% vergroting van boomkroonvolume;
2. Stikstof: Eventueel nieuw stikstof doel;
3. Habitats: 100% van habitats van soorten genoemd in de habitatrictlijn zijn beschermd.

Hoe meten we deze doelen?

Door middel van eigen metingen van de gemeente op boomkroonvolume en volgen van beschikbare landelijke metingen van stikstof depositie en habitatrictlijn.

Sociale duurzaamheid

Waarom?

Duurzaamheid is niet alleen belangrijk voor het behouden van de aarde, maar het gaat uiteindelijk om het behouden van de leefbaarheid op aarde. De verschillende duurzaamheidsdoelen dragen hier uiteindelijk allemaal aan bij. De duurzaamheidstransitie kan echter alleen bijdragen aan de leefbaarheid voor alle bewoners en alleen slagen, wanneer deze extra aandacht besteed aan de meest kwetsbare bewoners. Bij sociale duurzaamheid dient de duurzaamheidstransitie zodanig ingericht te zijn dat alle bewoners van Maassluis eraan mee kunnen doen. “Maassluis is een sociale stad en moet dat ook blijven.” [12]

Bewoners van Maassluis moeten echter niet alleen mee kunnen doen in de duurzaamheidstransitie, maar ook mee willen doen. Het is belangrijk dat de bewoners de noodzaak van de transitie en hun eigen rol erin zien, maar ook plezier halen uit het samen als stad aan de slag gaan. Maassluis mag meer waarderen wat het de afgelopen jaren al heeft bereikt op het gebied van duurzaamheid en de komende jaren gaat bereiken.

Een reden om mee te doen aan de duurzaamheidstransitie is dat dit het welzijn van de bevolking kan vergroten; Groen heeft een positief effect op gezondheid, duurzame mobiliteit heeft een positief effect op de luchtkwaliteit, klimaatadaptatie zorgt voor toekomstige veiligheid, etc. Om in de duurzaamheidstransitie te investeren, is het belangrijk om het welvaartsbeeld van economische belangen te verbreden van welvaart naar welzijn.

Landelijke en regionale doelen:

Landelijk beleid specifiek gericht op de verbinding van het sociale domein met duurzaamheid is versnipperd. Zo werken de nationale overheid en de provincie Zuid-Holland aan de inclusieve energietransitie. De provincie zet zich ervoor in “dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is, ook voor de bewoners die kampen met energiearmoede” (zie [begrippenlijst](#)). [22]

Daarnaast is Nederland geïnteresseerd om bij te dragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. [31] Deze doelen zijn gericht op 2030 en houden een brede definitie van duurzame ontwikkeling aan, van het beschermen van de natuur en uitbouw van duurzame energie tot (internationale) samenwerking en armoedebestrijding. Voor het behalen van de doelen is iedereen in Nederland aan zet en daarmee ook de gemeente Maassluis samen met haar inwoners.

Sociale duurzaamheid

Uitleg bij de doelen:

Maassluis mag meer waarderen op wat het de afgelopen jaren al heeft bereikt op het gebied van verduurzaming en de komende jaren gaat bereiken en dat is ook één van de pijlers van sociale duurzaamheid. Het doel is dat de meerderheid van de Maassluiers in 2050 trots is op de gemeente en dit begint met duidelijke en positieve communicatie vanuit de gemeente.

Daarnaast is de mogelijkheid tot meedoen aan de duurzaamheidstransitie een pijler van sociale duurzaamheid. Niet alleen de Maassluiers die nu al in de duurzaamheidstransitie willen en kunnen meedoen, maar het doel is om expliciet kwetsbare bewoners en bewoners, die niet mee willen of kunnen doen, mee te nemen in de transitie. Kwetsbare bewoners zijn bijvoorbeeld bewoners die kampen met energiearmoede. Dit begint tot 2030 met het actief meenemen van deze bewoners in alle renovatieprojecten en duurzaamheidsinitiatieven.

De derde pijler betreft de groei van welzijn door het behalen van duurzaamheid. Dit begint tot 2030 met het afwegen van welzijn binnen nieuwbouw- en renovatieprojecten en duurzaamheidsinitiatieven en moet uiteindelijk tot 2050 tot een verhoging van het welzijn zorgen.

Doelen Maassluis:

2030: 3 pijlers:

1. Meedoen: Alle renovatieprojecten en duurzaamheidsinitiatieven nemen (ook expliciet kwetsbare) bewoners mee.
2. Welzijn: Alle renovatie- en nieuwbouwprojecten en duurzaamheidsinitiatieven tot 2030 nemen welzijn als afweging mee.
3. Succes: De successen van uitvoering van het Duurzaamheidsplan worden door de gemeente gecommuniceerd.

2050: 3 pijlers:

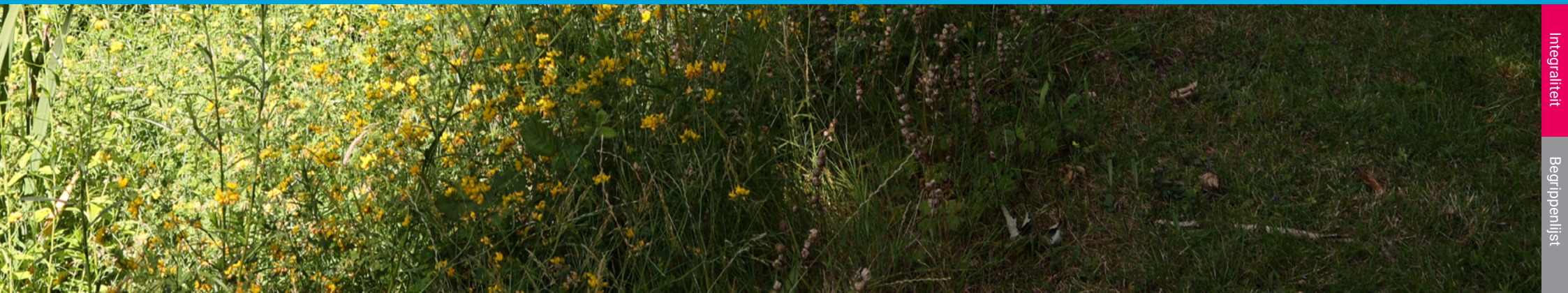
1. Meedoen: Alle (ook expliciet kwetsbare) bewoners zijn actief benaderd en hebben waar nodig en mogelijk hulp gekregen om mee te doen in de duurzaamheidstransitie.
2. Welzijn: De duurzaamheidstransitie heeft het welzijn van de Maassluiers vergroot.
3. Succes: De meerderheid van de Maassluiers is bekend met de successen van de Duurzaamheidsaanpak in Maassluis.

Hoe meten we deze doelen?

- Welzijn door middel van de welzijnsmonitor van het CBS.
- Meedoen door middel van eigen metingen van de gemeente.
- Succes ervaren door inwoners Maassluis via eigen metingen van de gemeente.

DEEL 2 - STRATEGIEËN

Deel 2: Strategieën per sector

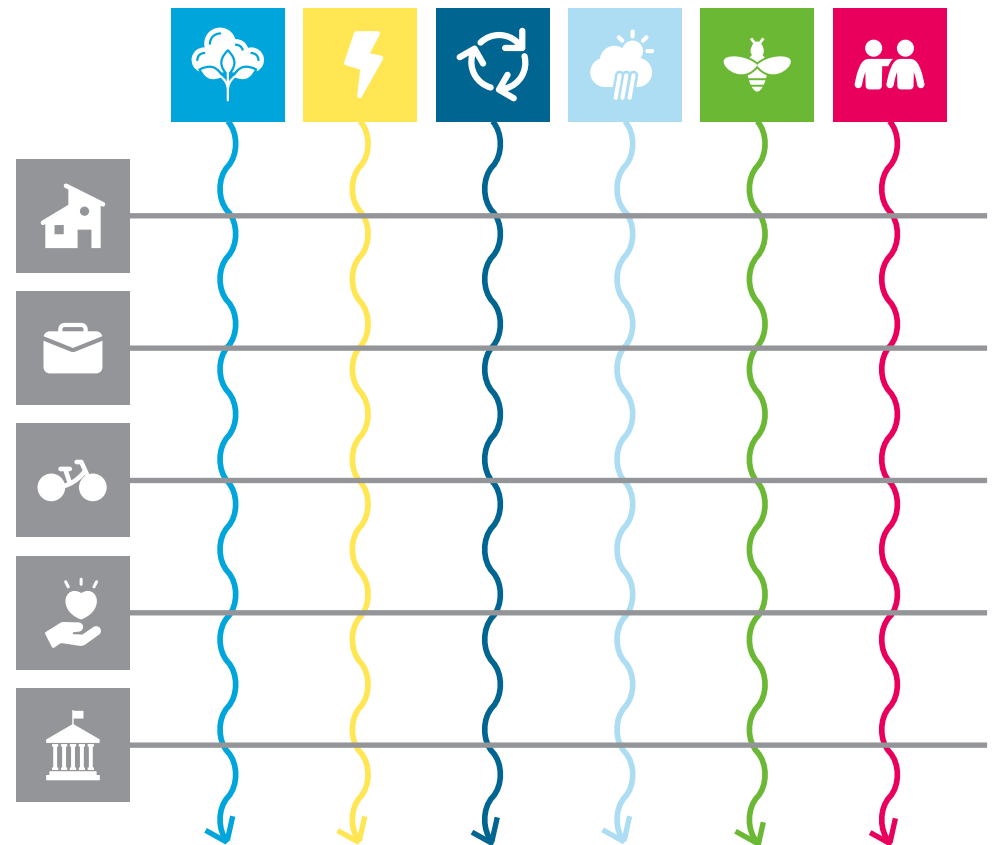
Duurzaamheid is een breed onderwerp met verschillende thema's waarop in [Deel 1](#) van het plan de doelstellingen zijn geformuleerd. Bij de implementatie van de duurzaamheidsdoelstellingen is een integrale aanpak van belang waarbij duurzaamheid in verschillende beleidsdomeinen en sectoren terugkomt. Daarom is bij dit Duurzaamheidsplan gekozen om de strategieën tot 2030 niet op de duurzaamheidsthema's te formuleren maar juist op de sectoren van de gemeente. De duurzaamheidsthema's lopen als gekleurde draden door de strategieën heen en elke strategie raakt aan meerdere duurzaamheidsthema's. (Zie afbeelding 3 hiernaast)

De geformuleerde doelstellingen per thema zijn gebaseerd op de landelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Dit zodat het Duurzaamheidsplan optimaal aansluit op vrijkomende middelen en kennis en zodat het plan adaptief blijft. Ook de strategieën zijn daarom adaptief opgesteld en formuleren acties op twee ambitieniveaus:

Ambitieniveau 1: Acties die met een kleine uitbreiding van de capaciteit (zie [Deel 3](#)) meteen uit te voeren zijn met deels een grotere en deels een kleinere inspanning.¹ Het uitvoeren van alleen deze acties is niet voldoende voor het behalen van de doelstellingen.

Ambitieniveau 2: Beweegt mee met landelijk beleid en middelen. De acties zijn vaker met een grote inspanning verbonden en gericht op het behalen van de doelstellingen.

¹ Ter info: Dit gedeelte van het plan is in december 2022 geschreven.

Afbeelding 3: De duurzaamheidsthema's als gekleurde draden

Een aantal strategieën hebben het label prioriteit (Zie afbeelding hiernaast voor de lijst van strategieën met en zonder prioriteit). De acties van deze strategieën beginnen over het algemeen eerder dan bij de andere strategieën. De acties van een aantal strategieën zijn echter aan elkaar gekoppeld waardoor ook strategieën zonder prioriteit inspanningen al in de volgende jaren vragen.

De strategieën en acties per strategie zijn gebaseerd op bestaande beleidsstukken van de gemeente Maassluis en sessies met gemeentelijke ambtenaren, een vertegenwoordiging van de Duurzame Maassluiers¹ en vertegenwoordigers van het Energiecollectief Waterweg². Binnen elke strategie komen dezelfde categorieën van acties terug:

1. Inzicht en monitoring: Zorgt voor meer intern inzicht in de thema's via onderzoeken en dient voor monitoring van de doelen.

¹ De Duurzame Maassluiers zijn een bewonersgroep gericht op het inzetten op duurzaamheid binnen de gemeente. Zie: <https://www.duurzamemaassluiers.nl/>

² Het Energiecollectief Waterweg richt zich op het vormgeven van de energietransitie samen met de inwoners langs de Waterweg. Zie: <https://www.energiecollectiefwaterweg.nl/>

Strategieën met prioriteit	Strategieën zonder prioriteit
Strategie 2: Energietransitie samen doen	Strategie 1: Groene tuinen
Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren	Strategie 4: Toekomstbestendige economie
Strategie 6: Afval als grondstof	Strategie 5: De plek voor duurzame bedrijven
Strategie 7: De groene route	Strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur
Strategie 9: Bewegen volgens de mobiliteitsladder	Strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed
Strategie 10: Kinderen als duurzame generatie	Strategie 12: De gezonde stad
Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed	Strategie 14: De gemeente als duurzame werkgever
	Strategie 15: De gemeente als duurzame organisatie

Afbeelding 4: Strategieën met en zonder prioriteit (Klik op de naam van een strategie om er te komen)

- Gemeente als voorbeeld: De gemeente pakt actief de voorbeeldrol op om enerzijds de trots op de gemeente te vergroten en anderzijds de bewustwording en verantwoordelijkheid bij bewoners en bedrijven te stimuleren.
- Gemeente stuurt: Een gemeente moet ook sturen op het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen, dus beleidsmatige acties zijn hier opgenomen.
- Gemeente werkt samen met de inwoners/ bedrijven: Om duurzaamheidsdoelen te behalen is samenwerking belangrijk. Deze acties hebben ook als doel om de trots op de gemeente en de communicatie tussen gemeente en inwoners en bedrijven te verbeteren.
- Communicatie: Deze acties zijn gericht op de positieve communicatie van successen van de gemeente om bewustwording en trots te vergroten.

Elke strategie in dit Deel 2 van het Duurzaamheidsplan begint met een korte uitleg van het doel van de strategie gevolgd van een lijst van acties op ambitieniveau 1 en 2 en een tijdslijn. In de tijdslijn geeft een donkere kleur een extra inspanning op dat moment aan terwijl een lichte kleur aangeeft dat de actie doorloopt. Deze inschatting van de inspanning is niet gerelateerd aan ambitieniveau 1 en 2 omdat in beide ambitieniveaus acties zijn opgenomen die een extra inspanning op bepaalde momenten vragen.

Het plaatje hiernaast laat per strategie de raakvlakken met de verschillende duurzaamheidsthema's en -doelen zien. Op de pagina's van de strategieën zijn de raakvlakken weergegeven door de kleine blokjes links bovenin.

De strategieën met prioriteit zijn vet en cursief weergegeven.

							
Wonen en bouwen	Strategie 1: Groene tuinen	Light			Light		
	Strategie 2: Energietransitie samen doen	Light	Dark				
	Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren	Light		Dark	Light		
Economie en bedrijven-terreinen	Strategie 4: Toekomstbestendige economie	Light	Dark		Light		
	Strategie 5: De plek voor duurzame bedrijven	Light					
	Strategie 6: Afval als grondstof	Light		Dark			
Mobiliteit en infrastructuur	Strategie 7: De groene route	Light			Light		
	Strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur	Light		Dark	Light		
	Strategie 9: Bewegen volgens de mobiliteitsladder	Light	Dark				
Zorg en onderwijs	Strategie 10: Kinderen als duurzame generatie						
	Strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed	Light	Dark		Light		
	Strategie 12: De gezonde stad	Light			Light		
Gemeentelijke organisatie en vastgoed	Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed	Light	Dark		Light		
	Strategie 14: De gemeente als duurzame werkgever						
	Strategie 15: De gemeente als duurzame organisatie	Light		Dark			

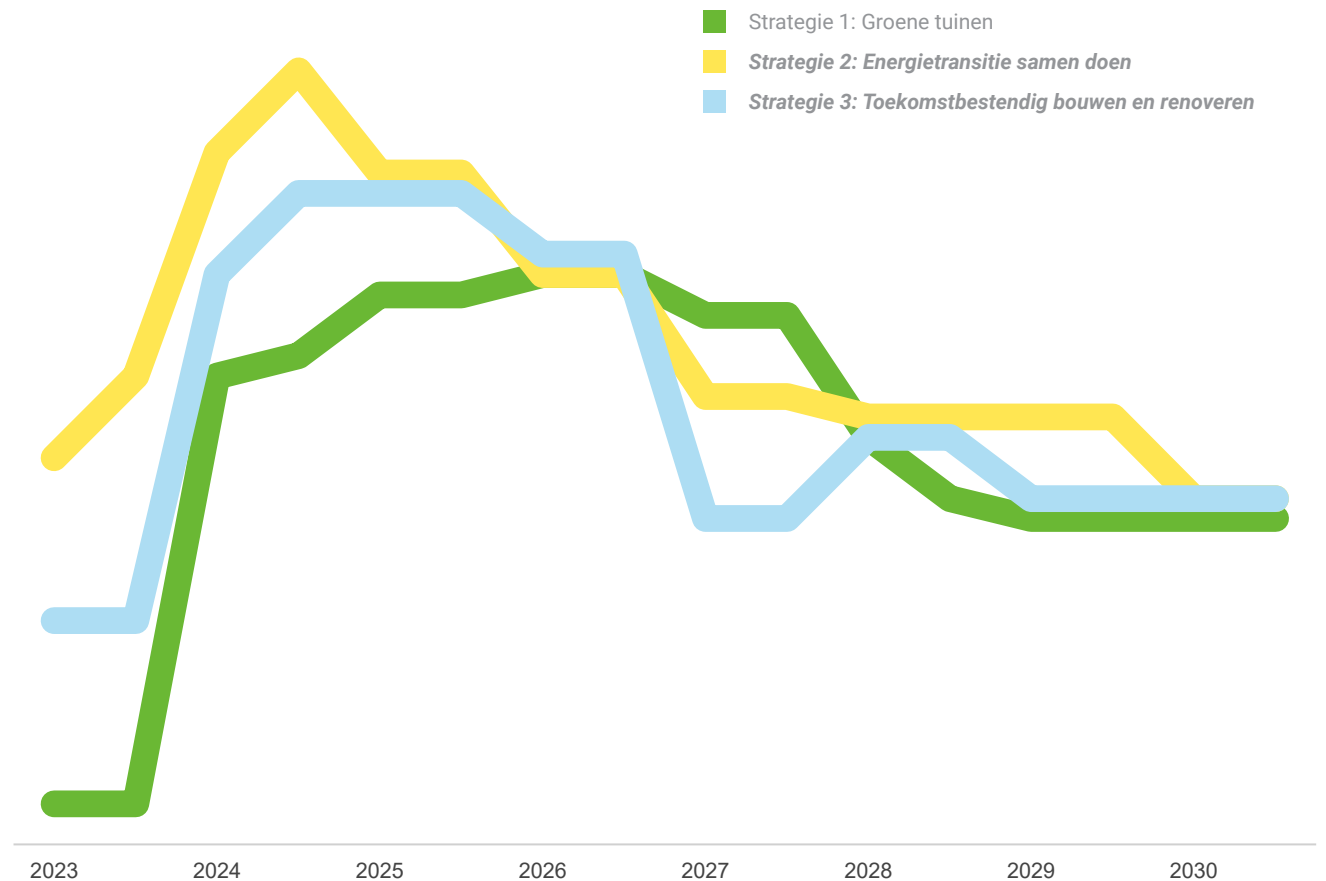
Afbeelding 5: Alle strategieën en raakvlakken (Klik op de naam van een strategie om er te komen)

WONEN EN BOUWEN

In de sector wonen en bouwen zijn drie strategieën geformuleerd waarvan twee strategieën met prioriteit, namelijk [Strategie 2: Energietransitie samen doen](#) en [Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren](#).

De grafiek aan de rechter kant geeft een schetsmatige indruk van de nodige inspanning voor elke strategie per jaar. Deze inschatting is gebaseerd op de planning van de uit te voeren acties per strategie.

De grafiek laat dan ook zien dat de inspanning voor de twee strategieën met prioriteit voornamelijk in de komende jaren zit terwijl de inspanning tegen 2030 afzwakt. [Strategie 1: Groene tuinen](#) heeft voor een strategie zonder prioriteit een redelijke inspanning al in de komende jaren omdat een aantal acties gekoppeld zijn aan acties uit [Strategie 7: De groene route](#) die prioriteit heeft.

Afbeelding 6: Sector 1: Wonen en bouwen

Strategie 1 - Groene tuinen

Deze strategie heeft als doel om de wijken in Maassluis groener te maken en meer waarde aan bomen en groen te geven. Hierbij gaat deze strategie specifiek over de leefomgeving en tuinen van de bewoners waarbij strategie 4 en 8 over bedrijventerreinen en infrastructuur gaan.

Ambitieniveau 1 werkt in de nieuwbouw en renovaties met regels terwijl ambitieniveau 2 gericht is op bewustwording en samenwerking met de bewoners.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Bestaande informatie (onder andere via de Groene Stad Challenge¹) op het gebied van groen en grijs oppervlakte (zie [begrippenlijst](#)) van tuinen en boomkroonbedekking in tuinen bijhouden (zie ook strategie 7).
2. Ambitieniveau 2: Jaarlijks meten van boomkroonbedekking (zie [begrippenlijst](#)) en beschikbare en kwetsbare habitats (zie [begrippenlijst](#)) in tuinen (zie ook strategie 7).

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Bij renovaties in woonwijken op de meest grijze plekken groen in de openbare ruimte realiseren.
2. Ambitieniveau 1: Bij nieuwbouw en renovaties in woonwijken structureel en altijd meer groen in de openbare ruimte realiseren.
3. Ambitieniveau 1: Gemeente geeft het voorbeeld door realisatie van meer groen bij eigen gebouwen (zie ook strategie 13).
4. Ambitieniveau 2: Structureel openbare ruimte in meest grijze wijken rooveren

¹ De Groene Stad Challenge is opgezet om Nederlandse steden en dorpen biodiverser en natuurinclusiever te maken en biedt belangrijke inzichten in de voortgang hierin binnen een gemeente. Zie: <https://groenestadchallenge.nl/>

en daarbij meer groen in openbare ruimte realiseren.

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Beleid voor bescherming van waardevolle bomen in tuinen schrijven (zie ook strategie 7).
2. Ambitieniveau 2: Beleid voor bescherming van de groeiplaats van bomen in de openbare ruimte aanpassen (zie dezelfde stap bij strategie 7).

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: Samen met inwoners eenmalige uitdeelactie van bomen bij inleveren van 2m² aan tegels opzetten en uitvoeren.
2. Ambitieniveau 1: Elke nieuwe inwoner van Maassluis krijgt een boom cadeau.
3. Ambitieniveau 1: Groene tuinen worden bezocht en goede voorbeelden worden gepubliceerd.
4. Ambitieniveau 2: Elke inwoner die 2m² aan tegels inlevert krijgt een boom cadeau (zie ook strategie 2, 3, 7, 9, 11).
5. Ambitieniveau 2: De gemeente bespreekt bij elke renovatie het aanplanten van bomen en beplanting in de tuinen met de bewoners (zie ook strategie 7).

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Maassluis publiceert de voorbeelden van groene tuinen op gemeentelijke communicatiekanalen.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert het doel voor de vergroting van de hoeveelheid groen en ook de successen richting het doel (zie dezelfde stap bij strategie 7).
3. Ambitieniveau 2: Maassluis neemt actief deel aan het NK-tegelwippen².
4. Ambitieniveau 2: Campagne opzetten rondom noodzaak van groene tuinen.

² Het NK-Tegelwippen is een wedstrijd tussen gemeenten en is opgezet om Nederlandse tuinen minder verhard en daarmee weerbaarder tegen weersextremen en natuurinclusiever te maken. Zie: <https://nk-tegelwippen.nl/>

Organisatie en middelen

- De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit welke nodig is voor de samenwerking met bewoners.
- Benut de samenwerking met inwoners voor bewustwording en uitdeelacties;
- Vergroten van specialistische kennis op het gebied van biodiversiteit;
- Vergroten van capaciteit voor uitdeelacties;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie;
- Samen met strategie 7 één extra FTE op het gebied van groen voor ambitieniveau 2.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 30.000,-
- Ambitieniveau 2: € 105.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Jaarlijks meten van boomkroonbedekking in tuinen.

Strategie 1: Groene tuinen																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
B1																
B2																
B3																
C1																
D1																
D2																
D3																
E1																
E2																
Ambitieniveau 2																
A2																
B4																
C2																
D4																
D5																
E3																
E4																

Afbeelding 7: Tijdlijn strategie 1: Groene tuinen

Strategie 2 - Energietransitie samen doen

PRIORITEIT

Deze strategie gaat over de transitie naar een duurzaam energiesysteem, voor en door de Maassluizers. Met deze strategie bereikt gemeente Maassluis een inclusieve energietransitie waarin doelstellingen worden behaald en iedereen kan meedoen.

Ambitieniveau 1 is gericht op het voorzetten van acties en het investeren in communicatie terwijl ambitieniveau 2 wijken structureel in de loop van de tijd aanpakt.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Energieprestaties zoals energieverbruik en opwek van de woningen bijhouden via de Klimaatmonitor [29] (zie dezelfde stap bij strategie 4).
2. Ambitieniveau 1: Inventariseren van de huidige energielabels van alle woningen in Maassluis (zie dezelfde stap bij strategie 4, 13 en 11).
3. Ambitieniveau 2: Inzichten bijhouden over energiearmoede binnen Maassluis.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Voorbeeldprojecten van de gemeente op het gebied van energiepositief gemeentelijk vastgoed (zie [begrippenlijst](#)) dienen als voorbeeld voor bewoners (zie strategie 13).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Prestatieafspraken met woningcorporaties worden zodanig vormgegeven dat woningen van huishoudens met een hoog risico voor energiearmoede als eerste worden verduurzaamd (isolatie, zuinige installaties, aardgasvrije warmte, dakruimte voor zonnepanelen).
2. Ambitieniveau 1: Het eerste collectieve warmtenet wordt gerealiseerd.

3. Ambitieniveau 1: De gemeentelijke duurzaamheidslening [10] blijft beschikbaar voor alle particuliere woningeigenaren om de energieprestatie van hun woning te verbeteren en de regeling wordt regelmatig geëvalueerd en indien nodig aangepast; ditzelfde geldt ook voor de stimuleringslening voor Verenigingen van Eigenaren.
4. Ambitieniveau 2: De gemeente heeft in lijn met het nationale programma een lokaal isolatieprogramma. Het isolatieprogramma houdt ook rekening met het voorkomen van hittestress in de zomer (zie strategie 3).
5. Ambitieniveau 2: Eigenaren kunnen een extra subsidie krijgen voor het maximaal benutten van het dakoppervlak bij het plaatsen van zonnepanelen.

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: In voor all-electric kansrijke wijken worden samen met de inwoners demonstratieprojecten voor all-electric warmtevoorzieningen opgezet.
2. Ambitieniveau 1: Voorbeelden voor de verduurzaming van huizen krijgen positieve aandacht in de communicatie.
3. Ambitieniveau 1: Meer energiecoaches opleiden om bewoners te helpen energie te besparen en hun woning te verduurzamen. De energiecoaches gaan bij mensen langs en organiseren informatieavonden.
4. Ambitieniveau 2: Alle collectieve verduurzaming (zoals implementaties van een warmtenet) zijn opgezet met een uitgebreid participatieproces.
5. Ambitieniveau 2: De gemeente opent een loket waar burgers en bedrijven met al hun (hulp)vragen terecht kunnen (zie ook strategie 1, 3, 7, 9, 11).

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Gemeente informeert bewoners en bedrijven/instellingen actief over de lopende (financiële) regelingen met betrekking tot verduurzaming van hun energiesysteem.
2. Ambitieniveau 1: Het loket adviseert altijd om te isoleren tot de nationale

- actuele streefwaarde.
- 3. Ambitieniveau 1: Maassluis publiceert de voorbeelden van verduurzaming op gemeentelijke communicatiekanalen.
- 4. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert actief over schadelijkheid van stoken met behulp van de stookwijzer (zie dezelfde actie bij strategie 12).
- 5. Ambitieniveau 2: De gemeente publiceert de jaarlijkse energieprestatie.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit welke nodig is voor zorgvuldige implementaties inclusief participatie en communicatie.

- Benut samenwerking met inwoners zoals de Duurzame Maassluiers en het Energiecollectief Waterweg;

- Samen met strategie 4, minstens 2 extra FTE nodig voor ambitieniveau 1;
- Minstens 0,5 FTE nodig voor een communicatie en participatie-expert voor ambitieniveau 1 samen met andere strategieën.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 110.000,- (incl. € 100.000/jaar tijdelijke extra capaciteit warmtetransitie)
- Ambitieniveau 2: € 470.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Jaarlijks energieprestaties zoals energieverbruik en opwek van de woningen bijhouden via de Klimaatmonitor [29].

Strategie 2: Energietransitie samen doen																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
B1																
C1																
C2																
C3																
D1																
D2																
D3																
E1																
E2																
E3																
E4																
Ambitieniveau 2																
A3																
C4																
C5																
D4																
D5																
E4																

Afbeelding 8: Tijdlijn strategie 1: Groene tuinen

Strategie 3 - Toekomstbestendig bouwen en renoveren **PRIORITEIT**

Het doel van deze strategie is een toekomstbestendige leefomgeving. De strategie raakt aan bijna alle duurzaamheidsthema's maar is vooral gericht op klimaatadaptatie.

Ambitieniveau 1 is gericht op het stellen van normen voor de nieuwbouw en ambitieniveau 2 is gericht op het structureel doorlopen van het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (kort: DPRA). [20]

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Via de Klimaatmonitor [29] bijhouden hoeveel CO2 er wordt uitgestoten door bouw en renovatie (zie dezelfde stap bij strategie 8,9 en 15).
2. Ambitieniveau 1: Inzichtelijk maken hoeveel en waar er de komende jaren in Maassluis woningen gebouwd en gerenoveerd gaan worden. De renovaties samen met de woningbouwcorporaties inzichtelijk maken.
3. Ambitieniveau 1: Stresstesten en risicodialogen (Zie [begrippenlijst](#)) uitvoeren volgens het DPRA [20] om kwetsbaarheden voor klimaatverandering in de gebouwde omgeving in beeld te krijgen (zie dezelfde stap bij strategie 4,8,11 en 13)
4. Ambitieniveau 2: Voor de woningen die gesloopt of gerenoveerd worden inventariseren welke materialen hierin zijn 'opgeslagen', wanneer deze vrijkomen en hoe deze uiteindelijk zijn hergebruikt.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: De voorbeeldprojecten van het gemeentelijk vastgoed dienen als voorbeeld voor toekomstbestendige bouw en renovatie (zie strategie 13).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Kapelpolder wordt klimaatadaptief gerealiseerd.

2. Ambitieniveau 1: Toepassen van de maatlat klimaatadaptief bouwen de eisen voor klimaatadaptieve nieuwbouw en bestaande bouw bij projecten aanhouden.
3. Ambitieniveau 1: Verplicht stellen van materialenpaspoorten (zie [begrippenlijst](#)) voor nieuwbouw.
4. Ambitieniveau 2: De renovatie van wijken die kwetsbaar zijn volgens de stresstesten prioriteren.
5. Ambitieniveau 2: Beleid opstellen dat aanstuurt op een minimaal aandeel hergebruikte en/of biobased bouwmaterialen (zie [begrippenlijst](#)) in renovatie en nieuwbouwprojecten volgens MPG [24].
6. Ambitieniveau 2: Beleid schrijven waardoor bij nieuwbouw en renovaties in woonwijken structureel wordt aangestuurd op klimaatadaptieve, circulaire en natuurinclusieve bouw en renovatie.
7. Ambitieniveau 2: Klimaatadaptatie wordt afgestemd op beheer van openbare ruimte, wegen en groen (zie ook strategie 7).

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: Bij nieuwbouwprojecten worden informatieavonden georganiseerd waarbij nieuwe bewoners inzichten krijgen in het klimaatadaptief, natuurinclusief en circulair gebruik en inrichten van huis en tuin.
2. Ambitieniveau 1: Voorbeelden van klimaatadaptieve, natuurinclusieve en circulaire woningen worden bezocht en gepubliceerd.
3. Ambitieniveau 2: Bij alle renovatieprojecten wordt samen met bewoners gezocht naar ingrepen in en rond het huis voor meer klimaatadaptatie, circulariteit en natuurinclusiviteit.
4. Ambitieniveau 2: Bij alle nieuwbouw- en renovatieprojecten worden de toekomstige (en huidige) bewoners actief betrokken door middel van participatieprocessen.

- Ambitieniveau 2: De gemeente opent een loket waar burgers met al hun (hulp)vragen betreffend toekomstbestendig bouwen terecht kunnen (zie ook strategie 1, 2, 7, 9, 11).

E. Communicatie

- Ambitieniveau 1: Maassluis publiceert goede voorbeelden van toekomstbestendig bouwen en renoveren op gemeentelijke communicatiekanalen.
- Ambitieniveau 2: De gemeente publiceert de jaarlijkse besparing van CO2 door toekomstbestendig bouwen (zie dezelfde stap bij strategie 8,9 en 15)

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in veel te lage capaciteit om aan de wettelijke taken (zoals het Deltaprogramma) te voldoen.

- Samen met andere klimaatadaptatiestrategieën één extra FTE voor ambitieniveau 1 op het gebied van klimaatadaptatie;
- Op de lange termijn minstens één FTE op circulair voor ambitieniveau 2;
- Een extra FTE op uitvoering en contractmanagement om normeringen te borgen voor ambitieniveau 2;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 50.000,-
- Ambitieniveau 2: € 300.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Door middel van de Regionale Klimaatmonitor de CO2-uitstoot van de gebouwde omgeving bijhouden en door middel van stresstesten de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld brengen.

Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren													
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Ambitieniveau 1													
A1													
A2													
B1													
C1													
C2													
C3													
D1													
D2													
E1													
Ambitieniveau 2													
A3													
A4													
C4													
C5													
C6													
C7													
D3													
D4													
D5													
E2													

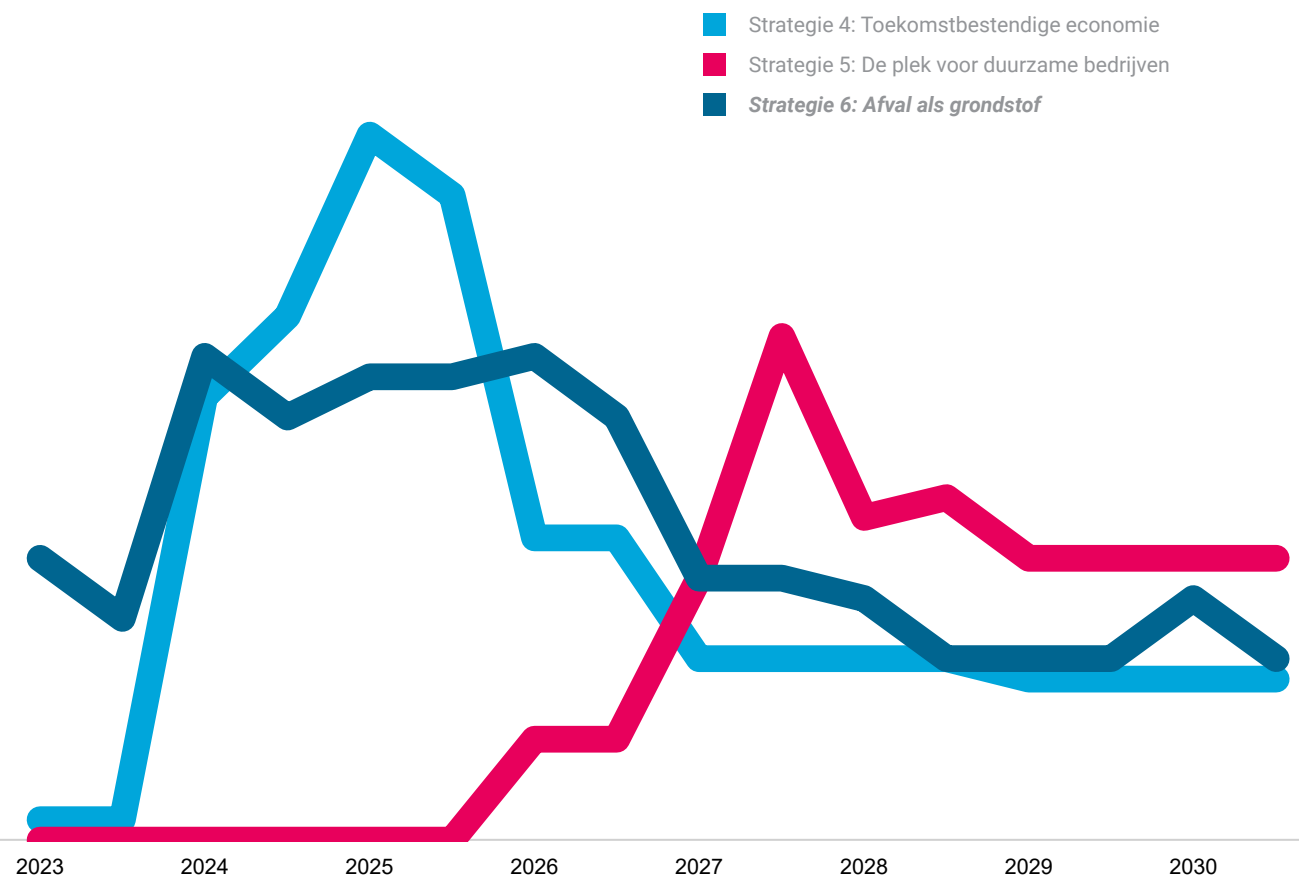
Afbeelding 9: Tijdlijn strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren

ECONOMIE EN BEDRIJVENTERREINEN

Van de drie strategieën in de sector economie en bedrijventerreinen heeft één strategie prioriteit, namelijk Strategie 6: Afval als grondstof.

De grafiek aan de rechter kant geeft een schetsmatige indruk van de nodige inspanning voor elke strategie per jaar. Deze inschatting is gebaseerd op de planning van de uit te voeren acties per strategie.

De grafiek laat zien dat zowel Strategie 6: Afval als grondstof met prioriteit als Strategie 4: Toekomstbestendige economie zonder prioriteit een grote inspanning de komende jaren vragen. Dit komt doordat acties binnen Strategie 4: Toekomstbestendige economie gekoppeld zijn aan acties uit Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren die prioriteit heeft. Strategie 5: De plek voor duurzame bedrijven vraag pas na een aantal jaren om inspanning.

Afbeelding 10: Sector 2: Economie en bedrijventerreinen

Strategie 4 - Toekomstbestendige economie

Deze strategie gaat over de klimaatadaptieve, energieneutrale, circulaire, natuurinclusieve en biodiverse inrichting van de economie in Maassluis en heeft als doel bedrijven te stimuleren en te helpen verduurzamen.

Ambitieniveau 1 is gericht op het aansluiten en adviseren op landelijke subsidies en ambitieniveau 2 is erop gericht om als gemeente zelf sturend te worden op klimaatadaptatie en energie.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Energieprestaties zoals energieverbruik en opwek van de economische sector bijhouden via de Klimaatmonitor [29] (zie dezelfde stap bij strategie 2).
2. Ambitieniveau 1: Inventariseren van energielabels van bedrijfspanden en kantoren (zie dezelfde stap bij strategie 2).
3. Ambitieniveau 1: Kwetsbaarheid voor klimaatverandering op bedrijventerreinen inzichtelijk maken door een stresstest (zie dezelfde stap bij strategie 3, 8, 11 en 13).
4. Ambitieniveau 2: Door middel van kwalitatief onderzoek in kaart brengen welke obstakels er zijn voor verduurzaming van bedrijfspanden.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Bij nieuwbouw en renovatie van bedrijventerreinen en wijken rond bedrijfspanden structureel en altijd voor klimaatadaptatie in de openbare ruimte zorgen.
2. Ambitieniveau 1: Voorbeeldprojecten van de gemeente op het gebied van gemeentelijk vastgoed dienen als voorbeeld voor bedrijven (zie strategie 13).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Gemeente stuurt op zonne-energie en isolatie via landelijke

subsidies.

2. Ambitieniveau 1: Aanleg van laadinfrastructuur stimuleren op bedrijventerreinen door ondersteuning van aanleg
3. Ambitieniveau 2: Stimuleren van een waterstof tankstation voor zwaar verkeer.
4. Ambitieniveau 2: Bedrijven kunnen een financiële prikkel krijgen bij vergroening en klimaatadaptief inrichten van hun bedrijfspand.
5. Ambitieniveau 2: Verplichten van bepaalde energieprestaties (opwek, gebruik) van bedrijven over de tijd.

D. Gemeente werkt samen met de bedrijven

1. Ambitieniveau 1: De gemeente stimuleert via ondernemerscoaching door een externe partij en de Green Business Club Waterweg¹ de verduurzaming van bedrijfspanden en in het bijzonder het maximaal benutten van daken voor zonnepanelen en isolatie door middel van landelijke subsidies.
2. Ambitieniveau 1: Nieuw vestigende bedrijven krijgen een informatiepakket over vergroening en klimaatadaptatie.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Actief communiceren van voortgang van energielabels van bedrijfspanden en successen hierin (zie ook strategie 2).
2. Ambitieniveau 2: Campagne maken en verspreiden van praktische tips en laaghangend fruit voor bedrijven om energie te besparen en/of duurzaam op te wekken.

¹De Green Business Club Waterweg is gericht op initiëren en realiseren van duurzame projecten voor bedrijven en bedrijventerreinen op de waterweg. Zie: <https://greenbusinessclub.nl/waterweg/>

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit rond subsidies en contractmanagement.

- Benut samenwerking met Green Business Club Waterweg;
- Samen met andere strategieën extra FTE op klimaatadaptatie en energie;
- Samen met andere strategieën extra FTE nodig op contractmanagement;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 90.000,- (inclusief € 50.000,- dekking riolheffing budget Gemeentelijk Rioleringsplan)
- Ambitieniveau 2: € 115.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Door middel van de Klimaatmonitor [29] de CO2-uitstoot van de economische sector bijhouden en door middel van stresstesten de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld brengen.

Strategie 4: Toekomstbestendige economie																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
A3																
B1																
B2																
C1																
C2																
D1																
D2																
E1																
Ambitieniveau 2																
A3																
C3																
C5																
E2																

Afbeelding 11: Tijdlijn strategie 4: Toekomstbestendige economie

Strategie 5 - De plek voor duurzame bedrijven

Deze strategie gaat over het creëren van een aangenaam vestigingsklimaat voor duurzame, innovatieve bedrijven en ondernemers en over het positioneren van Maassluis als deze plek. Deze strategie draagt bij aan een duurzaam en innovatief karakter van de stad, waar de bewoners trots op kunnen zijn.

Ambitieniveau 1 zorgt voor de eerste positieve communicatie naar buiten terwijl ambitieniveau 2 gericht is op een marketing- en communicatiestrategie om bedrijven aan te trekken.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 2: De gemeente houdt jaarlijks bij hoeveel, naar hun definitie, duurzame bedrijven in Maassluis zijn gevestigd.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: De inrichting van de gemeente als duurzame organisatie dient als voorbeeld voor bedrijven in Maassluis (zie strategie 15).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: De gemeente faciliteert (flex-)werkplekken voor nieuwe duurzame ondernemers en bedrijven.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente bepaalt een strategie welk type duurzame bedrijven zich in Maassluis moeten gaan vestigen.
3. Ambitieniveau 2: De gemeente voert de gekozen strategie uit om de vestiging van meer duurzame koplopers in Maassluis mogelijk te maken.

D. Gemeente werkt samen met de bedrijven

1. Ambitieniveau 1: De gemeente schrijft een duurzame innovatie-challenge uit voor bedrijven in Maassluis en daarbuiten.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Maassluis communiceert de wens voor meer duurzame bedrijven en de voordelen van vestiging in Maassluis actief naar buiten.
2. Ambitieniveau 1: Maassluis communiceert voorbeelden van duurzame Maassluize bedrijven actief naar buiten.
3. Ambitieniveau 2: Maassluis ontwikkelt een campagne gericht op de branding van de stad als vestigingsplaats voor duurzame bedrijven.

De blokjes links bovenin laten zien met welke duurzaamheidsthema's en -doelen de strategie raakvlakken heeft. Deze strategie heeft raakvlakken met CO₂-reductie en sociale duurzaamheid.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit voor communicatie en marketing.

- Benut samenwerking met Green Business Club Waterweg;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie en marketing.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 25.000,- (inclusief € 25.000,- formatiebudget)
- Ambitieniveau 2: € 75.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

De gemeente houdt jaarlijks bij hoeveel naar hun definitie duurzame bedrijven in Maassluis zijn gevestigd.

Strategie 5: De plek voor duurzame bedrijven																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
B1																
C1																
C2																
D1																
E1																
E2																
Ambitieniveau 2																
A2																
C3																
C4																
E3																

Afbeelding 12: Tijdlijn strategie 5: De plek voor duurzame bedrijven

Strategie 6 - Afval als grondstof **PRIORITEIT**

Deze strategie gaat over de circulaire inrichting van de grondstoffenstromen in Maassluis. Door als gemeente een faciliterende rol op te pakken en de samenwerking met lokale bedrijven te zoeken, kan de hoeveelheid afval afnemen, het hergebruik toenemen en de afhankelijkheid van primaire grondstoffen verminderen.

Ambitieniveau 1 is gericht op de zorgvuldige uitvoering van het beleid 'Beter afval scheiden' dat gericht is op het omgekeerd inzamelen van afval [8] en de vermindering van huishoudelijke restafval. Bij ambitieniveau 2 wordt het onderwerp afval uitgebreid naar circulaire ambities.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Inzichten van huidige inventarisaties gebruiken in om hoeveelheden huishoudelijke afval en scheidingspercentage te bepalen.
2. Ambitieniveau 2: Inventariseren van alle grondstoffenstromen in Maassluis in de vorm van een Sankey-Diagram¹ door extern bedrijf.
3. Ambitieniveau 2: Regelmatig inventariseren hoeveel inwoners van Maassluis 'Beter afval scheiden' omarmen.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Alle verschillende afvalsoorten kunnen binnen Maassluis worden ingeleverd.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente regisseert de inzameling van zwerfafval en bereid dit voor op hergebruik.
3. Ambitieniveau 2: Bij de renovatie van gemeentelijke gebouwen wordt al het

¹ Een Sankey-Diagram is een flowchart waarin alle materiaal- en energiestromen van winning tot gebruik worden gevisualiseerd.

vrijgekomen afval hergebruikt of voorbereid voor hergebruik.

4. Ambitieniveau 2: Alle verschillende afvalstromen worden gescheiden ingezameld en voorbereid voor hergebruik.

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Voortzetten van implementatie 'Beter afval scheiden'.
2. Ambitieniveau 2: De gemeente stuurt op een verwerking van de gemeentelijke afvalstromen zo dichtbij mogelijk en minimaal binnen Nederland.

D. Gemeente werkt samen met de inwoners en bedrijven

1. Ambitieniveau 1: Samen met inwoners een informatiecampagne uitwerken over 'Beter afval scheiden'.
2. Ambitieniveau 2: De gemeente zet in samenwerking met relevante partners een circulair loket op waar herbruikbare producten en grondstoffen aan bewoners worden aangeboden.
3. Ambitieniveau 2: De gemeente zet op/sluit aan op een regionaal platform voor aangeboden en afgenomen grondstoffen.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Informatiecampagne over 'Beter afval scheiden' ook op gemeentelijk platform communiceren in combinatie met voortzetten van de campagne van de afgelopen jaren.
2. Ambitieniveau 1: Voortgang van 'Beter afval scheiden' op gemeentelijk platform communiceren.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de uitvoering van bestaande plannen

- Benut samenwerking met inwoners voor bewustwording;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie;
- Voor verbreden naar circulaire ambities minstens 1 FTE op thema circulair nodig.

Indicatie financiële middelen gericht op afval als grondstof:

- Ambitieniveau 1: € 25.000,-
- Ambitieniveau 2: € 75.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Door inzichten van huidige inventarisaties van hoeveelheden huishoudelijke afval en scheidingspercentage te benutten.

Strategie 6: Afval als grondstof													
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030					
Ambitieniveau 1													
A1													
B1													
B2													
C1													
D1													
E1													
E2													
Ambitieniveau 2													
A2													
A3													
B3													
B4													
C2													
D2													
D3													

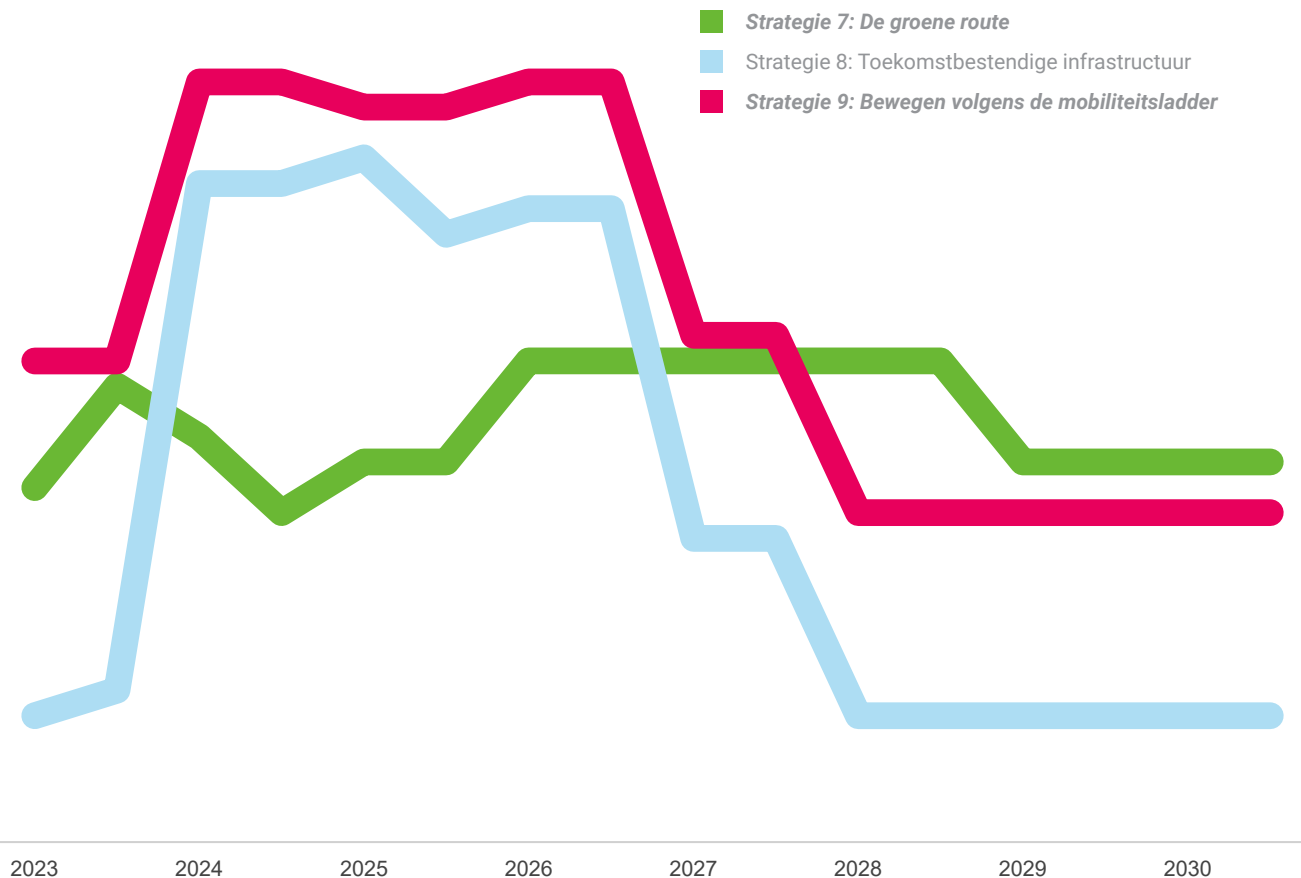
Afbeelding 13: Tijdlijn strategie 6: Afval als grondstof

MOBILITEIT EN INFRASTRUCTUUR

Twee van de drie strategieën in de sector mobiliteit en infrastructuur zijn strategieën met prioriteit.

De grafiek aan de rechter kant geeft een schetsmatige indruk van de nodige inspanning voor elke strategie per jaar. Deze inschatting is gebaseerd op de planning van de uit te voeren acties per strategie.

De grafiek laat zien dat de inspanning voor [Strategie 7: De groene route](#) over de komende jaren redelijk constant blijft terwijl zowel [Strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur](#) zonder prioriteit als [Strategie 9: Bewegen volgens de mobiliteitsladder](#) met prioriteit de komende jaren een hogere inspanning vragen. [Strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur](#) vraagt om een grotere inspanning omdat acties zoals het uitvoeren van stresstesten gekoppeld zijn aan [Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren](#) met prioriteit.

Afbeelding 14: Sector 3: Mobiliteit en infrastructuur

Strategie 7 - De groene route **PRIORITEIT**

Deze strategie gaat over het uitbouwen van de bestaande groene route door de stad waarbij de bestaande natuur met elkaar verbonden wordt en daarmee een koele route door Maassluis wordt gecreëerd voor in hete periodes.

Bij ambitieniveau 1 wordt er bij nieuwbouw en renovaties voor meer ruimte voor groen gezorgd terwijl ambitieniveau 2 gericht is op het structureel vergroenen.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Bestaande informatie (onder andere via de Groene Stad Challenge¹) op het gebied van boomkroonbedekking langs wegen bijhouden (zie ook strategie 1).
2. Ambitieniveau 1: Inventariseren langs welke wegen zich langzaam verkeer verplaatst en welke wegen versmald kunnen worden t.b.v. groen.
3. Ambitieniveau 2: Jaarlijks meten van boomkroonbedekking, verbinding van groen en beschikbare habitats langs wegen in Maassluis (zie ook strategie 1).

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Bij aanleg van nieuwe wegen of reconstructies altijd groen realiseren en bomen planten.
2. Ambitieniveau 2: Structureel langs meest grijze wegen meer groen realiseren en bomen planten.
3. Ambitieniveau 2: Ongezonde bomen in beheer van de gemeente vervangen door gezonde bomen.

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Beleid voor bescherming van waardevolle bomen langs

¹De Groene Stad Challenge is opgezet om Nederlandse steden en dorpen biodiverser en natuurinclusiever te maken en biedt belangrijke inzichten in de voortgang hierin binnen een gemeente. Zie: <https://groenestadchallenge.nl/>

wegen (voorbeeld gemeente Leiden²) (zie dezelfde stap bij strategie 1).

2. Ambitieniveau 2: Beleid voor bescherming van de groeiplaats van bomen aanpassen (zie dezelfde stap bij strategie 1).
3. Ambitieniveau 2: Beleid voor diversiteit in bomen en beplanting volgens de habitatrichtlijn.
4. Ambitieniveau 2: Groenbeheer afstemmen met beheer van wegen en openbare ruimte (zie ook strategie 3).

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: Opstellen van beschermde bomenlijst samen.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente werkt samen met inwoners een duurzame groene route uit.
3. Ambitieniveau 1: Bewoners kunnen via een wijkdeal voor hun straat bomen en planten aanvragen die de gemeente dan gaat aanplanten (zie ook strategie 1,2,3, 9, 11).
4. Ambitieniveau 2: De gemeente bespreekt bij elke renovatie het aanplanten van bomen en beplanting langs de wegen met de bewoners (zie ook strategie 1).

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: De duurzame groene route wordt ook door de gemeente gecommuniceerd.
2. Ambitieniveau 2: De gemeente communiceert het doel voor de vergroting van de hoeveelheid groen en ook het succes van het doel (zie dezelfde stap bij strategie 7).

² Een boom is waardevol wanneer deze 80 jaar of ouder is, of een stamdiameter van 80 cm of meer heeft, of een leeftijd van 50 jaar of ouder, of een stamdiameter van 50 cm of meer én de boomsoort in het Register Ecologische Bomen vermeld staat met een waardering van 3 en hoger. Een zeldzame boom is, waarvan er minder dan 10 volwassen (vanaf 14 cm diameter) exemplaren bestaan in Maassluis. [7]

Organisatie & middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de middelen om ongezonde bomen en natuur te vervangen en gezonde bomen en natuur uit te breiden.

- Samen met strategie 1 extra FTE op het gebied van groen voor ambitieniveau 2;
- Vergroten van specialistische kennis op het gebied van biodiversiteit;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie;

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 10.000,-
- Ambitieniveau 2: € 50.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Door jaarlijks de boomkroonbedekking te meten en de beschikbare habitats via landelijke metingen van de habitatrichtlijn.

Strategie 7: De groene route																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
B1																
C1																
D1																
D2																
D3																
E1																
E2																
Ambitieniveau 2																
A3																
B2																
B3																
C2																
C3																
C4																
D4																

Afbeelding 15: Tijdlijn strategie 7: De groene route

Strategie 8 - Toekomstbestendige infrastructuur

Deze strategie gaat over het toekomstbestendig maken en toekomstbestendig aanleggen van de infrastructuur in de gemeente. Met deze strategie bereikt gemeente Maassluis regie op de ondergrond, klimaatbestendige infrastructuur en een bewust en circulair gebruik van materialen bij de aanleg.

Ambitieniveau 1 is gericht op de klimaatbestendige inrichting van infrastructuur bij nieuwbouw en renovaties en ambitieniveau 2 op de structurele aanpak voor de infrastructuur.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Met de Klimaatmonitor [29] bijhouden hoeveel CO2 er wordt uitgestoten door de bouw en renovatie van infrastructuur (zie dezelfde stap bij strategie 3,9 en 15).
2. Ambitieniveau 1: Stresstesten en risicodialogen uitvoeren volgens de DPRA [20] om kwetsbaarheden voor klimaatverandering voor infrastructuur in beeld te hebben (zie dezelfde stap bij strategie 3,4,11 en 13).
3. Ambitieniveau 2: Inventariseren welke infrastructuur er de komende jaren vervangen moet worden, welke koppelkansen er zijn bij vervanging en welke materialen hierbij vrijkomen voor hergebruik.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: De gemeente zet een voorbeeldproject voor circulariteit in de weg- of waterbouw op.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente zet een voorbeeldproject voor klimaatadaptatie in de weg- of waterbouw op.
3. Ambitieniveau 1: De gemeente zet een voorbeeldproject voor natuurinclusiviteit in de weg- of waterbouw op (zie ook strategie 7).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: De gemeente stuurt op klimaatadaptieve inrichting van infrastructuur via de eisen van het Convenant Bouwadaptief [2] (zie ook strategie 3).
2. Ambitieniveau 1: De gemeente ontwikkelt een visie op de ondergrond in het licht van de toenemende druk op ondergrondse infrastructuur door duurzaamheidstransities. (zie ook strategie 7).
3. Ambitieniveau 2: De gemeente heeft een regierol als het gaat om de ruimtelijke planning van de ondergrond.
4. Ambitieniveau 2: Beleid schrijven voor de circulaire realisatie van infrastructuur.

D. Gemeente werkt samen met de bedrijven

1. Ambitieniveau 2: Met regionale infra-partners wordt samengewerkt aan het klimaatbestendig en circulair maken van de infrastructuur in Maassluis.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert de voorbeeldprojecten actief naar buiten.
2. Ambitieniveau 2: De gemeente publiceert de jaarlijkse besparing van CO2 door toekomstbestendig bouwen (zie dezelfde stap bij strategie 3,9 en 15).

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in te lage capaciteit om aan wettelijke taken (zoals het Deltaprogramma) te voldoen.

- Samen met andere klimaatadaptatie-strategieën minstens één extra FTE voor ambitieniveau 1 op het gebied van klimaatadaptatie;
- Op de lange termijn minstens één FTE op circulair voor ambitieniveau 2;
- Extra FTE op uitvoering en contractmanagement om normeringen te borgen;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie;

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 35.000,- (waarvan € 25.000,- formatiebudget)
- Ambitieniveau 2: € 55.000,-

Zo meten we het succes van deze strategie

Door jaarlijks met de Klimaatmonitor [29] bij te houden hoeveel CO2 er wordt uitgestoten door de bouw en renovatie van infrastructuur.

Strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
B1																
B2																
B3																
C1																
C2																
E1																
Ambitieniveau 2																
A3																
C3																
C4																
D1																
E2																

Afbeelding 16: Tijdlijn strategie 8: Toekomstbestendige infrastructuur

Strategie 9 - Bewegen volgens de mobiliteitsladder **PRIORITEIT**

Deze strategie gaat over het verduurzamen van de mobiliteit in de gemeente.

De fiets krijgt prioriteit. Expliciet fietsroutes van kinderen naar school, sportverenigingen en het centrum worden opgepakt om te zorgen dat veilig en duurzaam fietsen voor kinderen de standaard is.

Ambitieniveau 1 is gericht op acties die al worden gedaan en ambitieniveau 2 op de structurele aanpak van de fietsroutes en op participatie.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Inzichten uit de mobiliteitsvisie [17] gebruiken.
2. Ambitieniveau 2: Jaarlijks door middel van de Klimaatmonitor [29] bijhouden hoeveel CO2 er wordt uitgestoten door mobiliteit (zie dezelfde stap bij strategie 3,8 en 15).
3. Ambitieniveau 2: Samen met bewoners en bedrijven inventariseren welke deelmobiliteit behoeftes en obstakels er bestaan.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Voldoende laadpalen op bezoekersparkeerplaatsen van gemeentelijke gebouwen (zie strategie 15).
2. Ambitieniveau 1: Fiets stimuleren voor werknemers die dicht bij het gemeentehuis wonen (zie ook strategie 14).
3. Ambitieniveau 1: De gemeente verbetert de veiligheid van fietspaden naar scholen, sportverenigingen en centrum.
4. Ambitieniveau 2: Het eigen wagenpark waar mogelijk elektrificeren (zie dezelfde stap bij strategie 15).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Bij elk nieuwbouw- en renovatieproject aansturen op

ketenmobiliteit [17].

2. Ambitieniveau 1: Door een strengere parkeernorm te hanteren worden andere vormen van (deel)mobiliteit gestimuleerd.
3. Ambitieniveau 2: Beleid schrijven om proactief laadpalen te plaatsen.
4. Ambitieniveau 2: Beleid schrijven dat bepaalt welke voertuigen met welke uitstoot de stad op welke plekken binnen mogen.
5. Ambitieniveau 2: Het fietsnetwerk in Maassluis verbinden en compleet maken [17].

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: De gemeente verbetert de fietspaden, in het bijzonder op routes naar scholen.
2. Ambitieniveau 1: Bewoners kunnen bij de gemeente aanvragen dat tegels voor hun huis worden vervangen voor tegels met een sleuf voor een laadkabel voor de auto.
3. Ambitieniveau 1: Bewoners en bedrijven kunnen bij de gemeente via het opgezette loket een laadpaal aanvragen en de gemeente zet de aanvraag vervolgens door naar Metropoolregio Rotterdam Den Haag om de laadpaal te laten plaatsen (zie ook strategie 1,2,3,7, 11).
4. Ambitieniveau 2: Bij elk nieuwbouw- en renovatieproject wordt door middel van een participatietraject samen met de inwoners bepaald hoe mobiliteit duurzamer kan worden ingericht.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Successen in duurzame mobiliteit worden via de gemeentelijke communicatiekanalen gecommuniceerd.
2. Ambitieniveau 2: Een communicatiestrategie en campagne voor stimuleren van wandelen en fietsen in de gemeente.
3. Ambitieniveau 2: De gemeente publiceert de jaarlijkse besparing van CO2 door mobiliteit (zie dezelfde stap bij strategie 3,8 en 15).

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit voor structurele aanpak en participatie.

- Extra FTE nodig voor verbetering van communicatie en participatie.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 45.000,- (waarvan € 30.000,- formatiebudget)
- Ambitieniveau 2: € 80.000,-

Zo meten we het succes van deze strategie

Door jaarlijks met de Klimaatmonitor [29] bij te houden hoeveel CO2 er wordt uitgestoten door de mobiliteitssector.

Strategie 9: Bewegen volgens de mobiliteitsladder																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
B1																
B2																
B3																
C1																
C2																
D1																
D2																
D3																
E1																
Ambitieniveau 2																
A3																
B4																
C3																
C4																
C5																
D4																
E2																
E3																

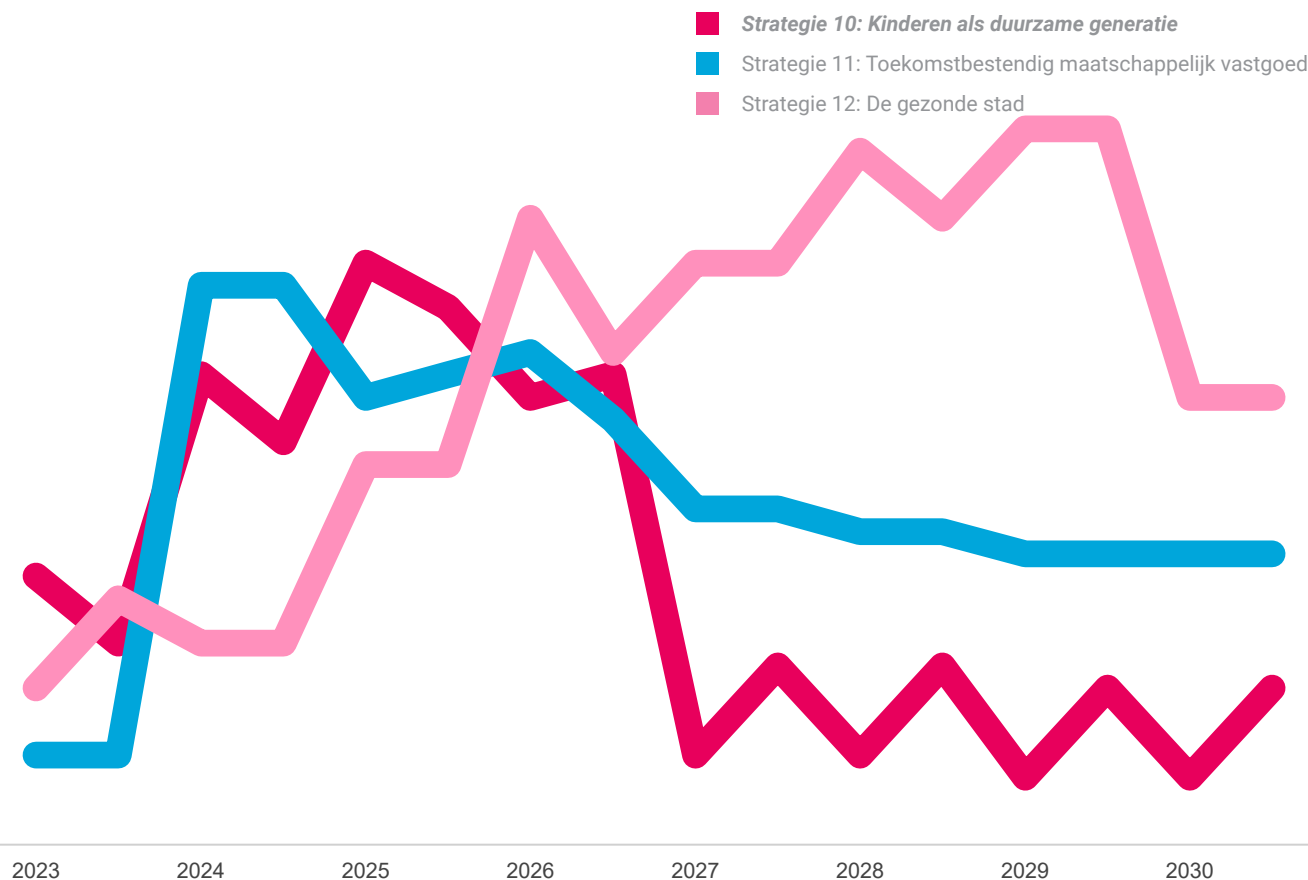
Afbeelding 17: Tijdlijn strategie 9: Bewegen volgens de mobiliteitsladder

ZORG EN ONDERWIJS

In de sector zorg en onderwijs heeft één van de drie strategieën prioriteit, namelijk [Strategie 10: Kinderen als duurzame generatie](#).

De grafiek aan de rechter kant geeft een schetsmatige indruk van de nodige inspanning voor elke strategie per jaar. Deze inschatting is gebaseerd op de planning van de uit te voeren acties per strategie.

In de grafiek is te zien dat [Strategie 12: De gezonde stad](#) begint met een lagere inspanning die in richting 2030 groter wordt. Zowel [Strategie 10: Kinderen als duurzame generatie](#) als [Strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed](#) vragen om een grote inspanning in de komende jaren ook al heeft maar [Strategie 10: Kinderen als duurzame generatie](#) prioriteit. Acties uit [Strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed](#) zijn namelijk gekoppeld aan [Strategie 3: Toekomstbestendig bouwen en renoveren](#) en [Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed](#) die beide prioriteit hebben.

Afbeelding 18: Sector 4: Zorg en onderwijs

Strategie 10 - Kinderen als duurzame generatie **PRIORITEIT**

Deze strategie is gericht op duurzame educatie van de toekomstige generatie Maassluiers. Door scholen te faciliteren en te stimuleren kunnen de kinderen opgeleid worden tot een duurzame generatie. Daarnaast kunnen zij het geleerde mee naar huis brengen en hun ouders inspireren.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Bijhouden of scholen het duurzame lespakket van het duurzaamheidscentrum gebruiken.
2. Ambitieniveau 2: Jaarlijks kwalitatief meten hoe duurzaam kinderen en volwassenen in Maassluis zich gedragen.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: De gemeente realiseert groenblauwe speeltuinen (zie ook strategie 11).
2. Ambitieniveau 1: De gemeente verbetert veiligheid van fietspaden naar scholen, sportverenigingen en centrum en stimuleert daarmee fietsen (zie dezelfde stap bij strategie 9).

C. Gemeente stuurt

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: De gemeente realiseert samen met de scholen groenblauwe schoolpleinen (zie ook strategie 11).
2. Ambitieniveau 1: De gemeente stimuleert dat het duurzame lespakket van het duurzaamheidscentrum bij alle scholen in Maassluis gebruikt wordt.

3. Ambitieniveau 2: Jaarlijks vindt een duurzaamheids-competitie tussen de scholen plaats vormgegeven door de gemeente.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: De gemeente biedt aansluitend op de jaarplanning van de scholen in mei actief het duurzame lessenpakket aan scholen aan.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert de successen van de groenblauwe speeltuinen en schoolpleinen.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in het budget voor de realisatie van groenblauwe schoolpleinen.

- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie;

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 55.000,- (waarvan € 25.000 formatiebudget)
- Ambitieniveau 2: € 80.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Jaarlijks kwalitatief meten hoe duurzaam kinderen en volwassenen in Maassluis zich gedragen.

Strategie 10: Kinderen als de duurzame generatie												
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Ambitieniveau 1												
A1												
B1												
B2												
D1												
D2												
E1												
E2												
Ambitieniveau 2												
A2												
D3												

Afbeelding 19: Tijdlijn strategie 10: Kinderen als duurzame generatie

Strategie 11 - Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed

Deze strategie is gericht op het realiseren van toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed (zie [begrippenlijst](#)) en duurzame maatschappelijke organisaties zoals scholen en sportverenigingen.

Ambitieniveau 1 werkt in de nieuwbouw en renovaties met regels en ambitieniveau 2 werkt in de bestaande bouw samen met de vastgoedbeheerders.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Inzichtelijk maken welk maatschappelijk vastgoed er in Maassluis bestaat en wat tot 2050 gerenoveerd of nieuw gebouwd moet worden.
2. Ambitieniveau 1: Inzichtelijk maken van de energielabels van het maatschappelijk vastgoed in Maassluis (zie dezelfde stap bij strategie 2,3 en 13).
3. Ambitieniveau 1: Stresstesten en risicodialogen uitvoeren volgens het DPRA [20] om kwetsbaarheden voor klimaatverandering voor het maatschappelijk vastgoed in beeld te hebben (zie dezelfde stap bij strategie 3,4,8 en 13).

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 2: De kennis uit de renovatie van het gemeentelijk vastgoed aanbieden aan organisaties die maatschappelijk vastgoed realiseren (zie strategie 13).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Bij nieuwbouw en renovatie van maatschappelijk vastgoed eisen stellen op het gebied van klimaatadaptatie, circulair en energieprestatie.
2. Ambitieniveau 2: Met organisaties in gesprek gaan om verduurzaming van maatschappelijk vastgoed met behulp van subsidies en kennisdeling te

stimuleren.

3. Ambitieniveau 2: Het maximale dakoppervlak van al het maatschappelijk vastgoed gebruiken voor energieopwekking, wateropslag en/of vergroening (zie ook strategie 13).

D. Gemeente werkt samen met de inwoners/organisaties

1. Ambitieniveau 1: Scholen kunnen een subsidie aanvragen voor het realiseren en onderhouden van groenblauwe speeltuinen (zie ook strategie 10).
2. Ambitieniveau 1: Bewoners en organisaties kunnen de gemeente door middel van het loket om hulp vragen bij het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed (zie ook strategie 1, 2, 3, 7, 9).

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert over groenblauwe speeltuinen op gemeentelijke communicatiekanalen.
2. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert voorbeelden van verduurzaming van maatschappelijk vastgoed op gemeentelijke communicatiekanalen.
3. Ambitieniveau 2: De gemeente communiceert over energiebesparing richting scholen, bibliotheken, theaters en ander maatschappelijk vastgoed.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de investering die zich pas in de exploitatie rendeert.

- Extra FTE nodig op het gebied van klimaatadaptatie en energie samen met andere strategieën;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie;

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 25.000,- (waarvan € 25.000,- formatiebudget)
- Ambitieniveau 2: € 50.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Jaarlijks inventariseren hoeveel CO2 er wordt uitgestoten door de bouw en renovatie van maatschappelijk vastgoed en daarmee ook hoeveel er wordt bespaard per jaar.

Strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed en organisaties																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
A3																
C1																
D1																
D2																
E1																
E2																
Ambitieniveau 2																
B1																
C2																
C3																
E3																

Afbeelding 20: Tijdlijn strategie 11: Toekomstbestendig maatschappelijk vastgoed

Strategie 12 - De gezonde stad

Deze strategie heeft als doel om van Maassluis een gezondere stad te maken.

Daarbij richt de strategie zich ook expliciet op kwetsbare bewoners zoals ouderen en kinderen.

Ambitieniveau 1 is gericht op kleine acties en ambitieniveau 2 op een structurele aanpak.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Bestaande informatie op het gebied van kwetsbare bewoners en algemene gezondheid van de bewoners bijhouden.
2. Ambitieniveau 2: Inventariseren waar er in de gemeente het grootste risico is op hittestress en slechte luchtkwaliteit (zie ook strategie 3,4,8,11 en 13).
3. Ambitieniveau 2: Het welzijn van de Maassluiers jaarlijks meten via de monitor brede welvaart van het CBS [5].
4. Ambitieniveau 2: Via een enquête jaarlijks de trots van de Maassluiers meten.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Gezonde optie in de kantine in gemeentelijke gebouwen aanbieden (zie ook strategie 14).
2. Ambitieniveau 2: Rond gemeentelijke gebouwen koele plekken aanleggen (zie ook strategie 13).
3. Ambitieniveau 2: Overstappen naar volledig gezonde opties in de kantine in gemeentelijke gebouwen (zie ook strategie 14).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 1: Bij nieuwbouw en renovaties wordt altijd een koele plek gerealiseerd op loopafstand van de bewoners (300m) (zie ook strategie 3).
2. Ambitieniveau 1: Rondom ouderenlocaties koele plekken realiseren.

3. Ambitieniveau 2: Gestuurd op plekken met grootste risico voor hittestress en/of met groot aantal kwetsbare bewoners voor adaptatiemaatregelen tegen hittestress zorgen (zie ook strategie 3, 7 en 8).
4. Ambitieniveau 2: Lopen en fietsen wordt meer gestimuleerd (zie strategie 9).
5. Ambitieniveau 2: Er loopt een 'koele route' door de gemeente heen (zie strategie 7).

D. Gemeente werkt samen met de inwoners/ bedrijven

1. Ambitieniveau 1: In afspraken met woningcorporaties sturen op maatregelen tegen hittestress en voorlichting hierover van de bewoners.
2. Ambitieniveau 2: Met supermarkten en bedrijven afspraken maken over het stimuleren van gezonde voeding.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert actief over de nieuwe koele plekken en routes (zie ook strategie 7).
2. Ambitieniveau 1: De gemeente communiceert actief over schadelijkheid van stoken met behulp van de stookwijzer¹ (zie dezelfde actie bij strategie 2).
3. Ambitieniveau 2: De gemeente communiceert jaarlijks de voortgang van de gezondheid van de bewoners.
4. Ambitieniveau 2: De gemeente zet campagnes voor gezonde voeding en meer beweging op een speelse manier op.

¹ De stookwijzer helpt mensen om te bepalen of ze stoken beter kunnen laten. Zie: <https://www.stookwijzer.nu/>

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit (en ook de middelen) nodig voor structurele aanpak van klimaatadaptatie en communicatie.

- Samen met klimaatadaptatie-strategieën minstens één FTE nodig op klimaatadaptatie voor ambitieniveau 1;
- Samen met andere strategieën extra capaciteit nodig op contractmanagement;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 25.000,-
- Ambitieniveau 2: € 70.000,-

Zo meten we het succes van deze strategie

Het welzijn van de Maassluiers jaarlijks in kaart brengen door middel van de welzijnsmonitor.

Strategie 12: De gezonde stad														
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030						
Ambitieniveau 1														
A1														
B1														
C1														
C2														
D1														
E1														
E2														
Ambitieniveau 2														
A2														
A3														
A4														
B2														
B3														
C3														
C4														
C5														
D2														
E2														
E3														

Afbeelding 21: Tijdlijn strategie 12: De gezonde stad

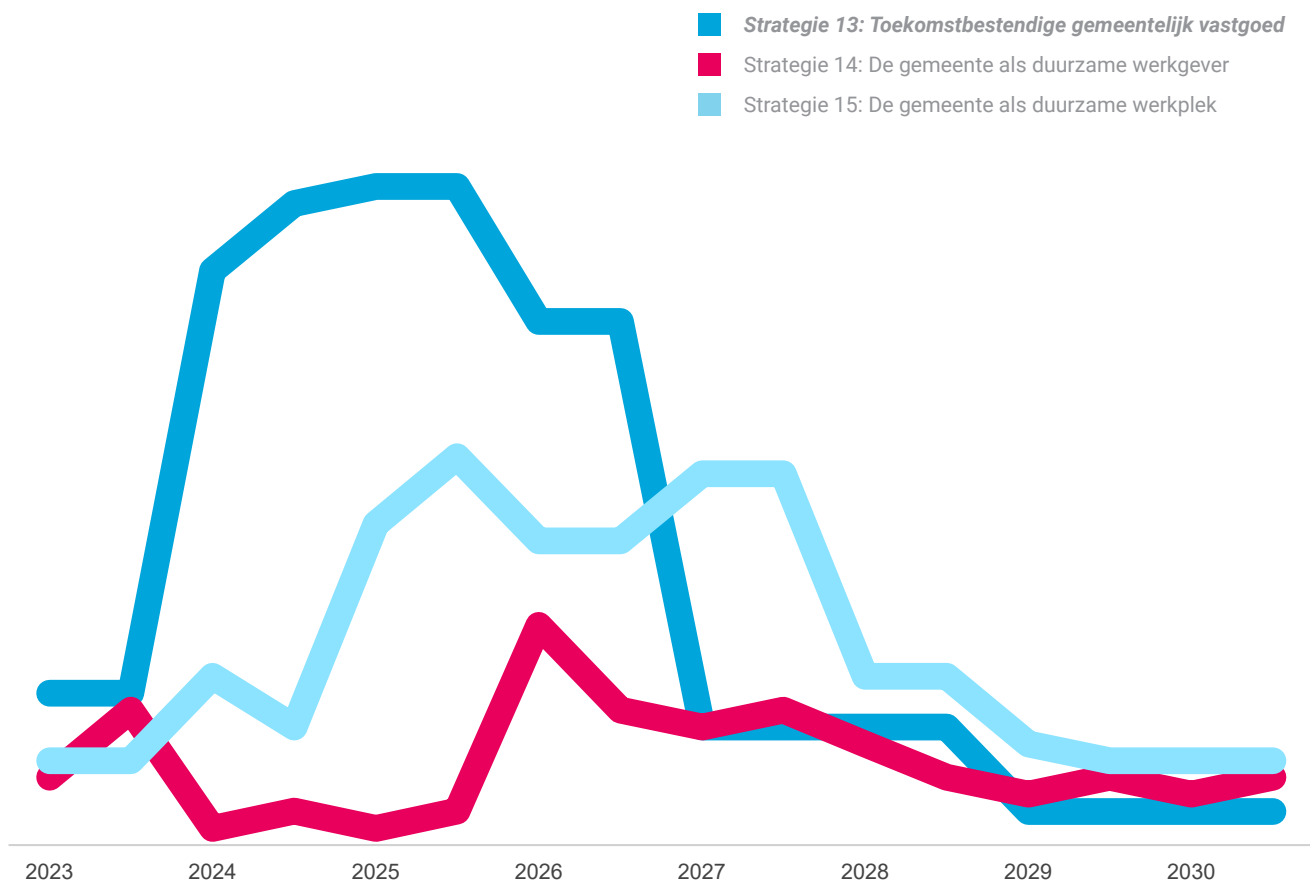

GEMEENTELIJKE ORGANISATIE EN VASTGOED

In de sector gemeentelijke organisatie en vastgoed heeft duidelijk één van de drie strategieën prioriteit, namelijk [Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed](#).

De grafiek aan de rechter kant geeft een schetsmatige indruk van de nodige inspanning voor elke strategie per jaar. Deze inschatting is gebaseerd op de planning van de uit te voeren acties per strategie.

In de grafiek is te zien dat [Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed](#) de komende jaren een grote inspanning vraagt terwijl [Strategie 14: De gemeente als duurzame werkplek](#) en [Strategie 15: De gemeente als duurzame organisatie](#) een veel kleinere inspanning over de gehele periode vragen.

Afbeelding 22: Sector 5: Gemeentelijke organisatie en vastgoed

Strategie 13 - Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed **PRIORITEIT**

Deze strategie gaat over het vervullen van de voorbeeldrol van de gemeente door middel van duurzaam gemeentelijk vastgoed (zie [begrippenlijst](#)). Het ontwikkelen van voorbeeldprojecten biedt de mogelijkheid om te leren over toekomstbestendig (gemeentelijk) vastgoed.

Ambitieniveau 1 werkt in nieuwbouw en renovaties met regels en het creëren van enkele voorbeeldprojecten op de verschillende duurzaamheidsthema's.

Ambitieniveau 2 renoveert structureel al het gemeentelijke vastgoed op een toekomstbestendige wijze.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Inzichtelijk hebben welk gemeentelijk vastgoed tot 2050 nieuw gebouwd of gerenoveerd moet worden.
2. Ambitieniveau 1: Inzichtelijk maken welke energielabels al het gemeentelijk vastgoed heeft (zie dezelfde stap bij strategie 2,4 en 11).
3. Ambitieniveau 1: Stresstesten en risicodialogen uitvoeren volgens het DPRA [20] om kwetsbaarheden voor klimaatverandering voor het maatschappelijk vastgoed in beeld te hebben (zie dezelfde stap bij strategie 3,4,8 en 11).

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Voor alle nieuwbouw en renovaties van gemeentelijk vastgoed geldt een basis van eisen op het gebied van CO2, energie, circulair, klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit.
2. Ambitieniveau 1: Eén gemeentelijk gebouw wordt CO2-neutraal gerealiseerd.
3. Ambitieniveau 1: Eén gemeentelijk gebouw wordt energiepositief gerealiseerd.
4. Ambitieniveau 1: Eén gemeentelijk gebouw wordt circulair gerealiseerd.
5. Ambitieniveau 1: Eén gemeentelijk gebouw wordt klimaatadaptief

gerealiseerd.

6. Ambitieniveau 1: Eén gemeentelijk gebouw wordt natuurinclusief gerealiseerd.
7. Ambitieniveau 2: Het maximale dakoppervlak van al het gemeentelijk vastgoed gebruiken voor energieopwekking, wateropslag en/of vergroening.

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 2: Verwerking in Strategisch Plan Maatschappelijk Vastgoed van meerjarenplannen voor onderhoud, renovatie en nieuwbouw zodat in de periode tot 2050 al het gemeentelijk vastgoed CO2-neutraal, energiepositief, klimaatadaptief, natuurinclusief en circulair kan worden gerealiseerd.

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

1. Ambitieniveau 1: Bij alle voorbeeldgebouwen worden de inwoners in een participatietraject betrokken.

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: De voorbeeldgebouwen worden actief op verschillende platformen van de gemeente gepubliceerd.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in de capaciteit (en ook de middelen) nodig voor structurele aanpak van klimaatadaptatie en communicatie.

- Samen met klimaatadaptatie-strategieën minstens één extra FTE nodig op klimaatadaptatie;
- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 50.000,-
- Ambitieniveau 2: € 100.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Bijhouden welk gemeentelijk vastgoed duurzaam is gerealiseerd of gerenoveerd.

Strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
A1																
A2																
A3																
B1																
B2																
B3																
B4																
B5																
B6																
D1																
E1																
Ambitieniveau 2																
B7																
C1																

Afbeelding 23: Tijdslijn strategie 13: Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed

Strategie 14 - De gemeente als duurzame werkgever

Deze strategie gaat over de gemeente als duurzame werkgever voor haar ambtenaren. Door deze strategie geeft de gemeente een voorbeeld van duurzaam werkgeverschap, het is gericht op gezondheid en raakt voornamelijk aan sociale duurzaamheid.

Ambitieniveau 1 is gericht op kleine acties en ambitieniveau 2 op een structurele aanpak.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 1: Middels een jaarlijkse enquête onder werknemers meten hoe gezond, tevreden en trots de werknemers zich voelen.
2. Ambitieniveau 2: Inventariseren van diversiteit en afspiegeling van Maassluis in de gemeentelijke organisatie.

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: Gezonde en plantaardige opties in de kantine in gemeentelijke gebouwen aanbieden (zie ook strategie 12).
2. Ambitieniveau 1: Fiets als norm stellen voor werknemers die dicht bij het gemeentehuis wonen (zie ook strategie 9).
3. Ambitieniveau 2: Overstappen naar volledig gezonde en vegetarische opties in de kantine in gemeentelijke gebouwen (zie ook strategie 12).

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 2: Beleid schrijven om een betere afspiegeling van Maassluis in de gemeentelijke organisatie te bereiken.

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Actief communiceren dat de gemeente een plantaardige lunch aanbiedt.

Heeft u al opgemerkt dat de achtergrond bij elke strategie veranderd? De achtergrond geeft de nodige inspanning over de tijdschetsmatig weer.

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in het draagvlak voor keuzes die de gemeente voor de werknemers maakt.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 10.000,- (waarvan € 10.000,- formatiebudget)
- Ambitieniveau 2: € 20.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Jaarlijkse middels een enquête onder werknemers meten hoe gezond, tevreden en trots de werknemers zich voelen.

Strategie 14: De gemeente als duurzame werkgever												
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030				
Ambitieniveau 1												
A1												
B1												
B2												
E1												
Ambitieniveau 2												
A2												
B3												
C1												

Afbeelding 24: Tijdlijn strategie 14: De gemeente als duurzame werkgever

Strategie 15 - De gemeente als duurzame organisatie

Deze strategie is gericht op het verkleinen van de footprint van de eigen gemeentelijke organisatie.

Ambitieniveau 1 is gericht op kleine acties en ambitieniveau 2 op een structurele aanpak.

Acties

A. Inzicht en monitoring

1. Ambitieniveau 2: Jaarlijks inzichtelijk maken hoeveel CO2 de gemeentelijke organisatie zelf uitstoot (zie ook strategie 3,8 en 9).

B. Gemeente als voorbeeld

1. Ambitieniveau 1: De gemeente committeert zich maximaal aan de principes van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen [13].
2. Ambitieniveau 1: Er worden 10 elektrische laadpalen bij het winkelcentrum Koningshoek neergezet.
3. Ambitieniveau 1: De gemeente reduceert haar energieverbruik door waar mogelijk 's avonds de verlichting en verwarming eerder uit te doen.
4. Ambitieniveau 1: Alle straatverlichting van de gemeente wordt wanneer mogelijk vervangen door energiezuinigere alternatieven.
5. Ambitieniveau 2: Het volledige wagenpark van de gemeente is elektrisch.

C. Gemeente stuurt

1. Ambitieniveau 2: Middels beleid koopt de gemeente volledig circulair en CO2-neutraal in.
2. Ambitieniveau 2: Het gemeentelijke beleid op straatverlichting stuurt op energiezuinigheid waardoor meer straatverlichting wordt uitgezet en verwijderd.

D. Gemeente werkt samen met de inwoners

E. Communicatie

1. Ambitieniveau 1: Communiceren van 10 nieuwe laadpalen bij het gemeentehuis.
2. Ambitieniveau 1: Communiceren over welke afwegingen er worden gemaakt m.b.t. Maatschappelijk Verantwoord Inkopen [13].
3. Ambitieniveau 2: Communiceren van het succesvol opzetten van circulair en CO2-neutrale inkoop.
4. Ambitieniveau 2: Communiceren van het succesvol opzetten van een CO2-neutraal wagenpark.
5. Ambitieniveau 2: De gemeente publiceert de jaarlijkse besparing van CO2 (zie dezelfde stap bij strategie 3, 8 en 9).

Organisatie en middelen

De uitdaging bij deze strategie zit in het budget voor de implementatie van de maatregelen.

- Vergroten van budget en capaciteit op het gebied van communicatie.

Indicatie financiële middelen:

- Ambitieniveau 1: € 10.000,-
- Ambitieniveau 2: € 10.000,-

Zo meten we het succes van de strategie

Wanneer mogelijk jaarlijks inzichtelijk maken hoeveel CO2 de gemeentelijke organisatie zelf uitstoot.

Strategie 15: De gemeente als duurzame organisatie																
	2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
Ambitieniveau 1																
B1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
B2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
B3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
B4	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
E1			■	■	■	■	■	■	■	■						
E2			■	■	■	■	■	■	■	■						
Ambitieniveau 2																
A1					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
B5					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
C1					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
C2			■	■												
E3									■	■						
E4									■	■	■	■	■	■	■	■
E5					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Afbeelding 25: Tijdlijn strategie 15: De gemeente als duurzame organisatie

DEEL 3 - INTEGRALITEIT

Organisatie van de uitvoering

Vertrekpunt: Beschikbaarheid uitvoeringsgelden Klimaatakkoord

Op basis van de uitvoeringsgelden Klimaatakkoord en een ingeschatte verdeling van 70% formatie en 30% uitvoeringsgeld is er voor 4 FTE ruimte om structurele formatie aan te stellen voor de opgave Duurzaamheid. Daarnaast is er voor 1,5 FTE incidentele dekking, tenminste voor de jaren 2023 en 2024, o.a. op basis van de middelen door de raad beschikbaar gesteld voor uitvoering van de Transitievisie Warmte. Binnen de middelen voor uitvoering van de SPUK energiearmoede en isolatieprogramma is ook een deel organisatiekosten beschikbaar, deze zijn niet vertaald in dekking van de structurele formatie.

Capaciteit en formatie

Voor effectieve organisatie van de uitvoering van het plan zijn de volgende FTE nodig (en genoemd door de ambtenaren) voor de twee ambitieniveaus:

Benodigde formatie voor ambitieniveau 1:

- 1 FTE opgavemanager duurzaamheid
- 0,5 FTE voor ondersteuning
- 2 FTE op energie
- 1 FTE op klimaatadaptatie
- 0,5 FTE op communicatie
- 0,5 FTE op contractmanagement

= **5,5 FTE**

(waarvan 4 FTE structureel en 1,5 FTE tijdelijk, meer op programma- of projectbasis)

Benodigde extra formatie voor ambitieniveau 2 (in aanvulling op de formatie voor ambitieniveau 1):

0,5 FTE extra voor ondersteuning

Start met 3 FTE groeiend naar 5 FTE extra op energie (beleid en uitvoering)

1,5 FTE extra op klimaatadaptatie (beleid en uitvoering)

1 FTE extra op groen (specialistische kennis op biodiversiteit, uitvoering)

Start met 1 FTE groeiend naar 3 FTE extra op circulair (beleid en uitvoering)

2,5 FTE extra op communicatie en participatie

1 FTE extra op contractmanagement

= **10,5 FTE extra groeiend naar 14,5 FTE extra**

(dus 16 tot 20 FTE inclusief de 5,5 FTE van ambitieniveau 1)

Indicatie van de benodigde investeringen

Voor uitvoering van ambitieniveau 1 is een budget nodig van:

4 FTE structureel: € 425.000,-

(op basis van inschatting functieniveaus)

1,5 FTE incidenteel: € 200.000,-

(tenminste voor 2023-2024, daarna bepalen voor periode 2025 e.v.)

Uitvoering: € 350.000,-

= **€ 975.000,- per jaar**

Dit plan is vormgegeven als een adaptief plan. Dat betekent dat ook is ingeschat wat de mogelijke kosten zijn als het ambitieniveau wordt verhoogd, bijvoorbeeld als gevolg van scherpere doelen op landelijk niveau. Bij ambitieniveau 2 is een extra indicatief budget nodig voor formatie en uitvoering van:

Een budget van € 1.115.625,- voor 10,5 FTE extra groeiend naar € 1.540.625,- bij 14,5 FTE extra formatie

Uitvoering: € 1.665.000,-

Rapportage voortgang

Over de voortgang in uitvoering van dit Duurzaamheidsplan zal jaarlijks worden gerapporteerd aan de raad.

Communicatiestrategie

Goede communicatie tussen gemeente en inwoners en bedrijven is een belangrijke pijler van het bereiken van de gemeentelijke doelen en, zoals in de introductie aangegeven, ook een belangrijke pijler van dit Duurzaamheidsplan. Daarom zijn er in elke strategie communicatieacties opgenomen die erop gericht zijn de communicatie tussen de gemeente en de inwoners te versterken en vertrouwen en trots van de inwoners op de gemeente te vergroten. De communicatieacties kunnen gegroepeerd worden in de volgende categorieën:

- **Positieve communicatie:** In elke strategie zijn communicatieacties opgenomen die gericht zijn op de communicatie van successen van de gemeente op het gebied van duurzaamheid. Dit om de trots op de gemeente te vergroten.
- **Actieve communicatie:** In verschillende strategieën komt actieve communicatie (bijvoorbeeld over nieuwe koele plekken in strategie 12) terug. Deze actieve communicatie is gericht op bewustwording bij bewoners maar sterker nog op toegankelijkheid van de actief gecommuniceerde hulpmiddelen en regelingen.
- **Loket:** In een aantal strategieën komt een loket terug. Dit is één plek waar bewoners met vragen (bijvoorbeeld rondom energiebesparing in strategie 2) en wensen (bijvoorbeeld een boom in de straat zoals in strategie 7) terecht kunnen. Belangrijk is dat dit loket bekend en toegankelijk is en dat duidelijk is of en hoe de gemeente de vragen en wensen vervolgens oppakt.

- **Campagnes:** In een aantal strategieën zijn campagnes geformuleerd. Deze zijn gericht op een vergroting van bewustwording rondom specifieke onderwerpen (bijvoorbeeld rondom wandelen en fietsen in strategie 9). In totaal zijn er zes campagnes in de strategieën opgenomen.
- **Wedstrijden:** In een aantal strategieën zijn speelse manieren van communicatie zoals de deelname aan wedstrijden (bijvoorbeeld het NK-tegelwippen in strategie 3) opgenomen. Hierdoor worden bewoners op een speelse manier gestimuleerd tot gedragsverandering.

Naast deze terugkerende categorieën van acties zijn er een aantal aandachtspunten voor de communicatie. Ten eerste, om te zorgen dat daadwerkelijk alle inwoners van Maassluis op de hoogte zijn van de duurzame ambities van de gemeente en hulpmiddelen rondom verduurzamen is het van belang om de communicatie laagdrempelig, in makkelijke taal, waar mogelijk in verschillende talen en mogelijk in beeldtaal aan te bieden. Ten tweede is het handig om te gebruik te maken van bestaande kanalen van de gemeente, zoals de website, om informatie makkelijk vindbaar te maken. Tot slot is het, zoals eerder benoemd, van belang om duidelijk erin te zijn wat bewoners van de gemeente kunnen verwachten en aan de gemeente kunnen vragen en hoe deze vragen worden opgepakt. Dit om eventuele teleurstelling te voorkomen en juist een positieve samenwerking en communicatie te garanderen.

Begrippenlijst

Abiotische en biobased grondstoffen	Abiotische grondstoffen zijn niet-levende en daarmee niet-hernieuwbare grondstoffen. In een circulaire economie wordt (zo veel mogelijk) gebruik gemaakt van hernieuwbare, biobased grondstoffen zoals hout.
Boomkroonbedekking	De boomkroonbedekking beschrijft het oppervlak dat door boomkronen wordt overdekt en daarmee in de zomer in de schaduw ligt.
Boomkroonvolume	Het boomkroonvolume is een manier om de waarde van een boom uit te drukken. Hoe groter het boomkroonvolume, hoe meer draagt de boom bij aan het ecosysteem en verkoeling. Het boomkroonvolume is afhankelijk van de boomsoort en -leeftijd.
Broeikasgassen	Broeikasgassen nemen warmtestraling op en geven deze geleidelijk weer af. Bij een hoge concentratie broeikasgassen in de atmosfeer zorgt dit voor de opwarming van de aarde. Het belangrijkste broeikasgas is CO ₂ . Andere broeikasgassen zoals methaan worden vaak omgerekend in CO ₂ -equivalenten.
Duurzaamheid	Ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder de behoeften van toekomstige generaties hier als in andere delen van de wereld in gevaar te brengen. Duurzaamheid is hiermee een breed onderwerp waar verschillende opgaven onder vallen van de mitigatie van verdere

	klimaatverandering tot adaptatie aan de komende klimaatverandering en van het beschermen van biodiversiteit tot het meenemen van mensen.
Energiearmoede	Energiearm is een huishouden wanneer deze én over een laag inkomen beschikt én hoge energiekosten heeft of in een huis woont van energetisch slechte kwaliteit.
Energiepositiviteit	Een energiepositief gebouw wekt zelf meer (duurzame) energie op dan het gebruikt, waardoor de overtollige energie in het net kan voeden.
Gemeentelijk vastgoed	Gemeentelijk vastgoed is vastgoed in gebruik van de gemeentelijke organisatie zoals het gemeentehuis.
Groen en grijs oppervlakte	Groen en grijs oppervlakte beschrijft hoe veel oppervlakte van een gebied natuur is (groen oppervlakte) en hoe veel bebouwd en versteend (grijs). De groen en grijs oppervlakte wordt over het algemeen met satellieten-data gemeten.
Habitat	Een habitat is een natuurlijk leefgebied voor één of meerdere organismen of diersoorten.
Klimaatneutraliteit	Bij klimaatneutraliteit vindt geen uitstoot van broeikasgassen plaats of wordt optredende uitstoot volledig gecompenseerd.
Kwalitatief groen	Bij het inrichten van kwalitatief groen spelen functies van groen bijvoorbeeld als recreatiegebied voor mensen of habitats voor diersoorten een rol waardoor

	er een hogere kwaliteit van de groenruimte ontstaat.
Maatschappelijk vastgoed	Maatschappelijk vastgoed is vastgoed met een publieke functie zoals onderwijs, zorg, sport, cultuur, etc. Deels is maatschappelijk vastgoed in bezit en beheer van de gemeente en deels niet.
Materialenpaspoort	In een materialenpaspoort wordt informatie over soorten materialen, hoeveelheden, locatie en wijze van montage voor een gebouw opgenomen.
Primaire grondstoffen	Primaire grondstoffen zijn grondstoffen die gewonnen worden voor hun eerste toepassing. In een circulaire economie wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van herwonnen, secundaire grondstoffen.
Stresstest en risicodialoog	In een klimaatstresstest worden op verschillende klimaatthema's, zoals wateroverlast en hittestress, kwetsbaarheden en knelpunten in de gebouwde omgeving geïdentificeerd. In een risicodialoog worden de uitkomsten van de stresstesten vervolgens besproken om tot keuzes te komen welke risico's te accepteren zijn.

Referentielijst

1. Aanpak Stikstof (2022), Richtinggevende emissiereductiedoelstellingen Nederland
2. Bouwadaptief (n.d.), Convenant Klimaatadaptief Bouwen, <https://bouwadaptief.nl/>
3. Buck Consultants International (2021). Onderzoek Duurzaamheid: Maassluis CO2-neutraal in 2040?
4. Centraal Bureau voor Statistiek (2018), CO2-uitstoot in 2017 gelijk aan die in 1990, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/37/co2-uitstoot-in-2017-gelijk-aan-die-in-1990>
5. Centraal Bureau voor Statistiek (2022), Monitor voor brede welvaart, <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2022/20/monitor-brede-welvaart>
6. Gemeente Leiden (n.d.), Bomen, <https://gemeente.leiden.nl/inwoners-en-ondernemers/vergunningen-en-ontheffingen/bomen/>
7. Gemeente Maassluis (2020), Programma Energietransitie 2020/2021
8. Gemeente Maassluis (2021), Implementatieplan Omgekeerd Inzamelen
9. Gemeente Maassluis (2022), Samen betrokken het verschil maken
10. Gemeente Maassluis (n.d.), Duurzaamheidslening, <https://www.maassluis.nl/duurzaamheidslening>
11. Gemeente Maassluis (n.d.), Maassluis Rainproof, <https://www.maassluis.nl/maassluis-rainproof>
12. Gemeente Maassluis (n.d.), Missie en visie, <https://www.maassluis.nl/missie-en-visie>
13. Gemeente Maassluis, Gemeente Vlaardingen, Gemeente Schiedam (2019), Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
14. KNMI (2021), Klimaatsignaal '21
15. Merosch (2021), Transitievisie Warmte Maassluis
16. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (n.d.), Programma Versterken Biodiversiteit, <https://denationaleomgevingsvisie.nl/programma+novex/nationale+programmas/programma+versterken+biodiversiteit/default.aspx>
17. Mobycon (2020), Mobiliteitsvisie Maassluis 2020-2040
18. Nationaal Deltaprogramma (2015), Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie
19. Nationaal Deltaprogramma (2018), Deltaprogramma 2018
20. Nationaal Deltaprogramma (n.d.), Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, <https://www.deltaprogramma.nl/themas/ruimtelijke-adaptatie/deltaplan>
21. Nationale Denktank (2022), Nationale Denktank 2022, <https://nationale-denktank.nl/>
22. Provincie Zuid-Holland (n.d.), Inclusieve energietransitie, <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/duurzame-verwarming/gebouwde-omgeving/inclusieve-energietransitie/>
23. Regio Rotterdam Den Haag (2021), RES 1.0 - Regionale Energiestrategie Rotterdam Den Haag
24. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (n.d.), Milieuprestatie Gebouwen – MPG, <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/milieuprestatie-gebouwen-mpg>
25. Rijksoverheid (2016), Nederland Circulair in 2050
26. Rijksoverheid (2019), Klimaatakkoord
27. Rijksoverheid (2021). Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2021-2023
28. Rijksoverheid (n.d.), Beleid voor natuur en biodiversiteit, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/beleid-voor-natuur-en-biodiversiteit>
29. Rijkswaterstaat (n.d.), Regionale klimaatmonitor, <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard>
30. United Nations (2015), Paris Agreement to the United Nations Framework Convention on Climate Change
31. United Nations (n.d.), The 17 goals, <https://sdgs.un.org/goals>
32. VVD, D66, CDA, Christenunie (2021), Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst
33. Wageningen University & Research (n.d.), Groenmonitor, <https://www.groenmonitor.nl/>
34. World Economic Forum (2022), Global Risks Report 2022

AAN DE SLAG VOOR EEN DUURZAAM MAASSLUIS DUURZAAMHEIDSPLAN 2030

Maart 2023

